

AIÜB-32/2011.
(AIÜB-80/2010-2014.)

J e g y z ő k ö n y v *

az Országgyűlés **Alkotmányügyi, igazságügyi és ügyrendi bizottságának**
2011. július 11-én, hétfőn, 9 óra 35 perckor
az Országház főemelet 58. számú tanácstermében
megtartott üléséről

---

*A jegyzőkönyv eredeti hitelesített példánya az Országgyűlés Levéltárában megtalálható.

Tartalomjegyzék

<i>Napirendi javaslat</i>	3
<i>Az ülés résztvevői</i>	4
<i>Elnöki bevezető, a napirend elfogadása</i>	6
<i>Zárószavazások előkészítése</i>	6
<i>a) A közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló törvényjavaslat (T/3500. szám)</i>	6
<i>b) A nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetek csődeljárási és felszámolási különleges szabályairól szóló törvényjavaslat (T/3504. szám)</i>	10
<i>d) A közbeszerzésekről szóló törvényjavaslat (T/3502. szám)</i>	11
<i>Állásfoglalás kialakítása a Hárszabály 130. § (5) bekezdésének értelmezése tárgyában a bizottság saját döntése alapján; állásfoglalás kialakítása a Hárszabály 143. § (3) bekezdése szerinti eljárásban</i>	12
<i>Dr. Rubovszky György szóbeli kiegészítése</i>	12
<i>Hozzászólások, reflexiók</i>	12
<i>Szavazás</i>	14
<i>Zárószavazások előkészítése</i>	15
<i>a) A közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló törvényjavaslat (T/3500. szám)</i>	15
<i>c) A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló törvényjavaslat (T/3507. szám)</i>	17
<i>Lázár János szóbeli kiegészítése</i>	17
<i>Dr. Lukács Tamás szóbeli kiegészítése</i>	21
<i>Hozzászólások, reflexiók</i>	22
<i>Dr. Lukács Tamás válaszai</i>	41
<i>Szavazások</i>	42

Napirendi javaslat

1. Zárószavazások előkészítése:

a) A közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló törvényjavaslat (T/3500. szám)

b) A nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetek csőd-eljárásának és felszámolásának különleges szabályairól szóló törvényjavaslat (T/3504. szám)

(Rogán Antal, Román István (Fidesz) képviselők önálló indítványa)

c) A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló törvényjavaslat (T/3507. szám)

(Dr. Lukács Tamás, dr. Vejkey Imre, Varga László, Harrach Péter (KDNP) képviselők önálló indítványa)

Napirend-kiegészítés:

d) A közbeszerzésekről szóló törvényjavaslat (T/3502. szám)

2. Állásfoglalás kialakítása a Hárszabály 130. § (5) bekezdésének értelmezése tárgyában a bizottság saját döntése alapján

(Állásfoglalás kialakítása a Hárszabály 143. § (3) bekezdése szerinti eljárásban)

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Dr. Balsai István** (Fidesz), a bizottság elnöke

Dr. Bohács Zsolt (Fidesz)
Dr. Gruber Attila (Fidesz)
Dr. Horváth Zsolt (Fidesz)
Kozma Péter (Fidesz)
Dr. Mátrai Márta (Fidesz)
Dr. Molnár Attila (Fidesz)
Dr. Papcsák Ferenc (Fidesz)
Dr. Szakács Imre (Fidesz)
Dr. Turi-Kovács Béla (Fidesz)
Dr. Varga István (Fidesz)
Dr. Vas Imre (Fidesz)
Dr. Vitányi István (Fidesz)
Dr. Zsiga Marcell (Fidesz)
Dr. Rubovszky György (KDNP)
Dr. Bárándy Gergely (MSZP)
Dr. Harangozó Tamás (MSZP)
Dr. Lamperth Mónika (MSZP)
Dr. Steiner Pál (MSZP)
Dr. Ipkovich György (MSZP)
Dr. Gaudi-Nagy Tamás (Jobbik)
Dr. Staudt Gábor (Jobbik)
Dr. Schiffer András (LMP)

Helyettesítési megbízást adott

Dr. Gyüre Csaba (Jobbik) dr. Staudt Gábornak (Jobbik)
Dr. Cser-Palkovics András (Fidesz) dr. Balsai Istvánnak (Fidesz)
Dr. Bohács Zsolt (Fidesz) megérkezéséig dr. Turi-Kovács Bélának (Fidesz)
Dr. Molnár Attila (Fidesz) távolléte idejére Kozma Péternek (Fidesz)
Dr. Szakács Imre (Fidesz) megérkezéséig dr. Vitányi Istvánnak (Fidesz)
Dr. Gruber Attila (Fidesz) megérkezéséig dr. Horváth Zsoltnak (Fidesz)
Dr. Salamon László (KDNP) dr. Rubovszky Györgynek (KDNP)
Dr. Bárándy Gergely (MSZP) távolléte idejére dr. Harangozó Tamásnak (MSZP)
Dr. Lamperth Mónika (MSZP) távolléte idejére dr. Steiner Pálnak (MSZP)

Meghívottak részéről

Hozzászólók

Dr. Gáva Krisztián helyettes államtitkár (Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium)

Dr. Fónagy János államtitkár (Nemzeti Fejlesztési Minisztérium)

Dr. Eiselt György helyettes államtitkár (Belügyminisztérium)

Dr. Lukács Tamás (KDNP), az Emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottság elnöke

Lázár János (Fidesz)

(Az ülés kezdetének időpontja: 9 óra 35 perc)

Elnöki bevezető, a napirend elfogadása

DR. BALSAI ISTVÁN (Fidesz), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó reggelt kívánok! Tisztelt Bizottság! Kérem, mindenki foglaljon helyet, hozzálátunk a munkához.

Tisztelt Bizottság! A múlt hét pénteken megtartott ülésünkön előre látható volt, hogy a mai ülésünk, bármennyire is igyekeztünk, még számos tennivalót jelent.

Az írásban kiküldött meghívóval kapcsolatban kiegészítést szeretnék tenni. Az egyik a közbeszerzésekről szóló, T/3502. szám alatti törvényjavaslat zárószavazásának előkészítése, illetve ezzel kapcsolatosan felmerült bizottsági módosító indítvány lehetősége. Valamint a Házszabály 130. § (5) bekezdésének értelmezése tárgyában kell majd még állást foglaljunk; ezt majd Rubovszky képviselő úr fogja ismertetni, egy viszonylag egyszerű kérdésről van szó. Ezzel a kiegészítéssel együtt kérdezem a bizottságot, hogy a szóban kiegészített napirendi javaslattal ki ért egyet. (Szavazás.) 14 igen. Ellenzi? (Szavazás. – Nincs ilyen.) Tartózkodás? (Szavazás.) 4-en tartózkodtak.

Kérem bemondani a helyettesítéseket: Vas Imre Molnár Attilát, Papcsák Ferenc Bohács Zsoltot, Vitányi István Szakács Imrét, Horváth Zsolt Gruber Attilát, Rubovszky György Salamon Lászlót, Balsai István Cser-Palkovics Andrást, Staudt Gábor Gyüre Csabát, Harangozó Tamás Bárándy Gergelyt, Steiner Pál pedig Lamperth Mónikát helyettesíti.

Zárószavazások előkészítése

a) A közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló törvényjavaslat (T/3500. szám)

Akkor tehát most a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló törvényjavaslat következne T/3500. szám alatt. Kis türelmet kérünk Fónagy államtitkár úrtól, mert most másoljuk azt, ami miatt itt van, de hamarosan oda fogunk érni.

Két darab bizottsági módosító indítványra tesz javaslatot bizottságunknak. Jelen van a kormány.

Az első a 49. §-t követő új alcímmel és 50. §-sal egészülne ki, és a további szakaszszámok értelemszerűen módosulnak. Kérdezem a kormány képviselőjét; kérem, hogy mutakozzon be, és mondja el az ezzel kapcsolatos álláspontját.

DR. GÁVA KRISZTIÁN helyettes államtitkár (Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium): Gáva Krisztián, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium helyettes államtitkára.

A kisajátítási törvény módosításával egyetért az előterjesztő kormány képviselője.

ELNÖK: Ez nem az, ez pont a másik. Van egy korábbi, legalábbis az én asztalomon.

DR. GÁVA KRISZTIÁN helyettes államtitkár (Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium): Ezzel is egyetért a kormány.

ELNÖK: Az egy kiegészítés, a közalkalmazottak jogállására vonatkozik.

DR. GÁVA KRISZTIÁN helyettes államtitkár (Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium): Azzal is egyetértünk.

ELNÖK: Azzal is egyetért a kormány. Kérdés? Parancsoljon, képviselő úr!

DR. HARANGOZÓ TAMÁS (MSZP): Köszönöm szépen, elnök úr. Miután helyben kiosztott anyagról van szó, én kérnék szépen egy részletes indoklást; nem tudom, kitől, mert a beterjesztő Balsai István úr...

ELNÖK: Nem. Szeretném utoljára és mindenkinek a figyelmébe ajánlani, hogy én a bizottság elnökeként a bizottság döntéseit írom alá. Nekem nincsenek javaslataim. Szeretném a sajtónak is meg a TASZ-nak is meg mindenkinek a figyelmébe ajánlani (*Derültség.*), tehát én nem terjesztek elő indítványt, hacsak nem én jegyzem, hanem összegzem, és mint a bizottság elnöke továbbítom. Úgyhogy szeretném, ha ezt mindenki a Házsabály ismerete alapján tudatosítaná magában.

Parancsoljon!

DR. HARANGOZÓ TAMÁS (MSZP): Köszönöm, elnök úr. Akkor egyrészt szeretném kérdezni, hogy ki írta ezt a javaslatot, ha lehetséges, a bizottságunk melyik tagjának sikerült ezt a javaslatot megírnia, akkor tőle kérdezném...

ELNÖK: Ez a bizottságnak lesz a javaslata, képviselő úr! A kormány nyilván az álláspontját kialakította, és ehhez igazodik a bizottsági javaslat. Titkokat nem tudunk – itt a kormány!

DR. HARANGOZÓ TAMÁS (MSZP): Nem titkot kérdeztem, elnök úr! Azt kérdeztem, hogy ez a javaslat hogyan született. (*Dr. Mátrai Márta: Mint ahogy az eddigiek is születtek.*) Hát ha ez egy bizottsági javaslat, akkor nyilván a bizottságunk valamelyik tagja vagy az apparátus csinálta meg.

ELNÖK: Ez a javaslat nem született meg; ez egy dokumentum, amely a kormány álláspontját tükrözi, akik ezt el is mondták. Még további kérdés?

DR. HARANGOZÓ TAMÁS (MSZP): Igen. Szeretném kérdezni elnök urat mint leendő alkotmánybírót is (*Derültség.*), hogy ez az eljárás, amit ma itt látunk...

ELNÖK: Tökéletes az eljárás, ezt elmondtam. Ha a múltkor itt lett volna...

DR. HARANGOZÓ TAMÁS (MSZP): De én most vagyok itt, elnök úr, és most szeretném öntől megkérdezni, hogy mi a véleménye erről.

ELNÖK: A véleményem az, hogy ha majd a Házsabályt meg tetszenek változtatni, ami elég nehezen megy, akkor ez az eljárás módosulhat. Addig pedig ez a Házsabály van érvényben.

DR. HARANGOZÓ TAMÁS (MSZP): Hát, ez szerintem egyáltalán nem házsabályszerű, de akkor kérdzem a kormány véleményét, hogy milyen koherenzavart vélnek felfedezni, és miután egy helyben kiosztott anyagról van szó, egy pontos, részletes indokolást kérek, hogy miért szükséges ez, és milyen változást fog hozni ez a javaslat; és az összes többinél is igényelni fogom ezeket.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Kívánnak válaszolni?

DR. GÁVA KRISZTIÁN helyettes államtitkár (Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium): A kisajátítási törvényről, mivel az a KIM hatáskörébe tartozik, arról tudok nyilatkozni; a másik módosító javaslat tekintetében egy másik tárca illetékes, arról részleteket nem tudok mondani.

A kisajátítási törvény módosítására azért van szükség, merthogy a kormány célja a munkahelyteremtés, ennek a hatékonyabb végrehajtását és biztosítását szolgálja a közfoglalkoztatásról szóló törvénynek a módosítása, amelynek a hatékonyságát növeli, illetőleg egy további előrelépést jelent az, hogy a kisajátítást lehetővé tesszük olyan indokból is, ami munkahelyteremtő beruházásokra vonatkozik. A megjelent törvényjavaslat hatékonyabbá tételét szolgálja ez a kiegészítés.

ELNÖK: Parancsoljon!

DR. HARANGOZÓ TAMÁS (MSZP): Legyen kedves megvilágítani, ha tud egy konkrét példát mondani, hogy egy munkahelyteremtő beruházás tekintetében milyen kisajátításról lehet szó. Tehát milyen problémát kívánunk ezzel megoldani? Köszönöm.

ELNÖK: Ki kíván válaszolni? *(Nincs jelentkező.)* Senki, köszönöm.
Staudt Gábor képviselő úr!

DR. STAUDT GÁBOR (Jobbik): Átfutva itt az anyagot, az a félelmem, a Jobbiknak a félelme, hogy ez megint a multitőkének fog kedvezni. Én megértem azt a célt, hogy munkahelyeket teremtsünk, de itt megint a kettős mércét vélem felfedezni, hogy egy nagyobb beruházásnál, egy 2 milliárd forint költségigényű beruházásnál, ami nyilván megint nem a magyar kis- és középvállalkozásokat fogja érinteni, olyan jogszabályokat lehet alkotni, vagy annyira bővítjük a jogokat a határait, hogy itt a kisajátítás is lehetővé válik. Nem hiszem, hogy erre lenne szükség; a kis- és középvállalkozásoknak kellene kedvezményeket adni, nem a multinacionális tőkének és a gigaberuházásoknak, amelyek valószínűleg majd EU-s pénzekből, illetve tetemes állami támogatásokkal és adókedvezményekkel kezdik meg majd működésüket. Ezt én nem tartom helyes iránynak.

Köszönöm.

ELNÖK: További indítvány? Igen, Steiner képviselő úr!

DR. STEINER PÁL (MSZP): Tudom, elnök úr, hogy ingerült tetszik majd lenni *(Derültség.)*, ugyan én messze nem vagyok olyan képzett a Házszabályban, mint az elnök úr, de azt azért a jegyzőkönyv számára rögzíteném, hogy itt ezen a papíron az van, hogy zárószavazás előtti... – mert azt tetszett mondani, hogy ez csak egy papír...

ELNÖK: Nem, ez egy dokumentum...

DR. STEINER PÁL (MSZP): Akkor egy dokumentum, jó, jó...

ELNÖK: ...javaslat, képviselő úr, javaslat...

DR. STEINER PÁL (MSZP): Hú, de régi emlékek ezek!

ELNÖK: ...húsz éve így működik a bizottság, javaslatok érkeznek, és a bizottság elbírálja.

DR. STEINER PÁL (MSZP): Tehát ezt a zárószavazás előtti módosító javaslatot terjeszti elő az alkotmányügyi bizottság, aláírás: Balsai István elnök. Tehát ezért...

ELNÖK: Ha majd el tetszik fogadni! Előre dolgoztunk; máskor hosszabb lesz az ülés, és később készítjük el.

DR. STEINER PÁL (MSZP): Azt nem lehetne csinálni, elnök úr, hogy én beszélek, meg tetszik hallgatni, és utána majd tetszik rá...

ELNÖK: Ha valami olyat mond, ami még nem hangzott volna el, parancsoljon!

DR. STEINER PÁL (MSZP): De azt gondolom, az nem az elnök úr jogköre, hogy azt eldöntse, hogy én mikor beszélek hülyeséget, jó? *(Derültség.)*

ELNÖK: Parancsoljon!

DR. STEINER PÁL (MSZP): Köszönöm szépen. Tehát akkor a következőt szeretném tartalmilag a kormány képviselőjétől kérdezni. Itt az indokolás szerint, illetőleg tájékoztam itt menet közben, hogy a papír koherenciazavarként került kiosztásra, ez pedig egy nagyon tartalmi kérdés, nevezetesen, hogy 2 milliárdos beruházás, száz új munkahely, ugyanakkor ebben semmilyen olyan garancia nincs arra leírva, hogy ezt hogyan dönti el, ki dönti el, miképpen dönti el, mitől lesz ez közérdekű, hogyan harmonizál ez a polgári jog szabályaival, a bíróság dönti el; mi történik akkor például, ha ez a 2 milliárdos költségigény nem fog teljesülni; mi történik akkor, ha a száz munkahely nem fog teljesülni – akkor visszaadják a területet a kisajátítottak? Milyen értékek, hogyan lesz ez az egész...

Tehát a kérdések sorozatából lehet látni, hogy önök visszaélnék a Házzsabály által biztosított lehetőséggel. Ez egyáltalában nem koherenciazavar. Az pedig egy új gyakorlat, hogy a magyar állam tisztségviselője a magyar állam országgyűlési képviselőjének nem válaszol a kérdéseire, mint ahogy ezt a múlt héten is megtapasztaltuk. De gondolom, önök, államtitkár urak, nem lesznek olyan modortalanok, mint a múlt héten. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Kérdezem államtitkár urat.

DR. GÁVA KRISZTIÁN helyettes államtitkár (Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium): Megvártam az észrevételeket, és így kívántam válaszolni a felvetésekre.

Azt jelezném, hogy a kisajátítási eljárás rendszerébe ez ugyanúgy illeszkedik, mint az összes többi kisajátítási ok, tehát azoknak a jogalapoknak egy kibővítését jelenti. Közigazgatási eljárásban történik, a jogalapját minden esetben vizsgálja a hatóság, azt követően bíróság előtt megtámadható ez az eljárás. *(Dr. Staudt Gábor: De mitől koherenciazavar?)*

ELNÖK: Mindjárt eldöntjük a koherenciazavar kérdését, erről szavazni fogunk. *(Derültség az MSZP képviselői részéről.)* Hát, így működik, tisztelt képviselők! Így működik az Országgyűlés! Ha meg kívánják változtatni, akkor ehhez szavazatokat kell gyűjteni. Már mint országgyűlési választásokon.

Tisztelt Bizottság! Fölteszem azt a kérdést, hogy házsabályszerűen lett-e benyújtva a módosító indítványra vonatkozó indítvány. Aki mellette van, kérem, hogy szavazzon. *(Szavazás.)* 14 igen. Ellene? *(Szavazás.)* 7 nem ellenében elfogadva.

Akkor most szavazunk a benyújtásról. Kérdezem a tisztelt bizottságot, ki az, aki egyetért azzal, hogy nyújtsuk be a bizottság nevében az én aláírással a bizottság indítványát. *(Derűlttség. – Szavazás.)* 14 igen. Ki az, aki nem ért egyet, hogy a bizottság indítványaként benyújtsuk az én aláírással? *(Szavazás.)* 7 nem ellenében, 14 igen szavazattal benyújtjuk a bizottság indítványát az én aláírással.

A másikról szavazunk. Ki az, aki egyetért, hogy a bizottság indítványaként nyújtsuk be az én aláírással? *(Szavazás. – Dr. Staudt Gábor: Most mit nyújtunk be?)* Ugyanazt, amit már megtárgyaltunk. *(Közbeszólások.)* Szerintem megtárgyaltuk. A közalkalmazottak jogállásáról – szerintem megtárgyaltuk. Államtitkár úr ismertette. Tehát 14-en egyetértünk, hogy a bizottság nyújtsa be az elnök aláírásával. Ki az, aki ellenzi? *(Szavazás.)* 7-en. 14-en úgy döntöttünk, 7 ellenében, hogy benyújtjuk.

Ügyrendi kérdésben kíván Harangozó képviselő úr szót kérni. Parancsoljon!

DR. HARANGOZÓ TAMÁS (MSZP): Köszönöm szépen, elnök úr. A kormány képviselője közölte, hogy nem az ő tárcájához tartozik ez a javaslat, ezért nem tudunk érdemben választ kapni semmire. *(Dr. Mátrai Márta: De támogatta. – Dr. Staudt Gábor: Hát mindent támogat!)*

ELNÖK: Azért kérdeztük meg.

DR. HARANGOZÓ TAMÁS (MSZP): Helyben kiosztott anyagról, amit megmondom őszintén, nem is pontosan értek, szerettem volna tudni, hogy ez most miről szól pontosan. De ha bárki tud felvilágosítást adni, nekem megteszi egy képviselő is. Tehát ez a javaslat miről szól pontosan? Ha már tök mindegy, hogy házsabályszerű-e vagy nem.

ELNÖK: Akkor mi az ügyrendi javaslat?

DR. HARANGOZÓ TAMÁS (MSZP): Hogy vagy a kormány részéről várjunk meg valakit, aki tud erre válaszolni, vagy a bizottság tagjai közül legalább valaki adjon már felvilágosítást, hogy ez a javaslat végül is miről szól.

ELNÖK: Szavazni fogunk az ügyrendi javaslatról, ha nincs hozzá egyéb észrevétel. Ki az, aki elfogadja a képviselő úr ügyrendi javaslatát? *(Szavazás.)* 7 igen. Köszönöm, nem kapott többséget.

b) A nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetek csőd eljárásának és felszámolásának különleges szabályairól szóló törvényjavaslat (T/3504. szám)

Áttérünk a b) pontra: ez a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetek csőd eljárásának és felszámolásának különleges szabályairól szóló T/3504. számú törvényjavaslat. Ez is a bizottság döntésére vár; előre dolgoztunk, az én nevem aláírásra került, de majd ha a bizottság eldönti, akkor benyújtjuk, jó?

A kormány véleménynyilvánításra jogosult képviselőjét kérdezem.

DR. GÁVA KRISZTIÁN helyettes államtitkár (Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium): Támogatjuk a javaslatot.

ELNÖK: Támogatja a kormány. Kérdés, észrevétel? *(Nincs.)* Amennyiben nincs, kérdezem a tisztelt bizottságot, egyetért-e azzal, hogy a bizottság indítványaként benyújtsuk. *(Szavazás.)* 16 igen. Ellene? *(Szavazás.)* 4 nem. Tartózkodott? *(Szavazás.)* 3 tartózkodás. Köszönöm szépen, akkor a bizottság úgy döntött, hogy ezt a zárószavazás előtti módosító javaslatot a bizottság nyújtsa be, amiről értesítem a Ház vezetését.

d) A közbeszerzésekről szóló törvényjavaslat (T/3502. szám)

Most rátérünk a közbeszerzésről szóló törvényjavaslattal kapcsolatos teendőnkre. Itt is egy zárószavazás előtti módosító javaslatról van szó, amelynek megvilágítására megjelent Fónagy államtitkár úr, akinek máris megadom a szót. Parancsoljon, államtitkár úr!

DR. FÓNAGY JÁNOS államtitkár (Nemzeti Fejlesztési Minisztérium): Köszönöm, elnök úr. Tisztelt Bizottság! A közbeszerzési törvénynek mind az általános, mind a részletes parlamenti vitája során számos képviselő és közöttük számos ellenzéki képviselő kolléga észrevételezte, hogy a közbeszerzésekkel kapcsolatos jogorvoslatok és viták eldöntését a most tárgyalandó új tervezet egy kormányhivatalként a kormány alá rendelt szervezet hatáskörébe utalta, eltérően a jelenleg hatályos, tehát régi szabályozástól, amely a parlament alárendeltségében működő Közbeszerzési Tanács létét írta elő. Az ezzel kapcsolatos szakmai, parlamenti egyeztetések az utolsó pillanatig folytak, és ezért időben most volt arra lehetőségünk, hogy a tisztelt bizottság útján, elfogadva a parlamenti vitában elhangzott ellenzéki észrevételeket is, a Közbeszerzési Tanácsot és Közbeszerzési Döntőbizottságot meghagyjuk a jelenlegi helyén, tehát továbbra is az Országgyűlés alárendeltségében működjön, lényegében, mi több, szinte szó szerint, a jelenleg hatályos rendelkezés szerinti hatáskörrel, eljárásban és alárendeltségben.

Ezt tartalmazza a Fejlesztési Minisztérium által megfogalmazott, általam most szóban ismertetett és az önök támogatását kérő javaslat.

Köszönöm, elnök úr.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Hozzászólás? Gaudi képviselő úr!

DR. GAUDI-NAGY TAMÁS (Jobbik): Köszönöm, elnök úr. Amennyiben ez valóban így van, és a részletszabályok is teljesen átfedésben vannak ezzel, amit államtitkár úr elmondott, akkor ez nagyon üdvözlendő dolog, és szeretnénk, ha ez elterjedne mint követendő példa a jogalkotás egyéb területein is, egyéb más javaslatok tárgyában. Gyakorlatilag most a ritka, mint a fehér holló esetének vagyunk a tanúi, de mégis örülünk annak, ha a kormányzat be tudja látni olyan módosító javaslatok szükségességét, amelyet az ellenzék terjesztett elő, és nem az a sorsa ezeknek a javaslatoknak, hogy zsigerből elutasítják. Úgyhogy a magunk részéről üdvözljük ezt a változtatást.

ELNÖK: Van-e további hozzászólás? *(Nincs.)* Amennyiben nincs, tisztelt bizottság, dönteni fogunk. Kíván-e válaszolni államtitkár úr az előbbi észrevételre?

DR. FÓNAGY JÁNOS államtitkár (Nemzeti Fejlesztési Minisztérium): Köszönöm szépen, elnök úr. Válaszolni nem; annyival kiegészíteni a mondanivalónkat, hogy amikor a képviselőtársaim elolvassák a szöveget, maga a megnevezés, tehát a „hatóság” fogalom megmarad, egyszerűen azért, mert több mint kétszáz helyen kellett volna módosítani a szöveget, de a hatóság keretében működő tanácsról és döntőbizottságról van szó. A következő lépcsőben a „hatóság” kifejezést kivesszük; tehát kifejezetten a szó formájában maradt bent, de tartalmilag – és ezt a szöveg is tartalmazza – a tanács és a döntőbizottság szerepel.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Tisztelt Bizottság! Dönteni fogunk. Kérdezem a bizottság tagjait, egyetértenek-e azzal, hogy az imént elhangzottakkal kiegészített, írásban előterjesztett bizottsági módosító javaslatot mint zárószavazás előtti módosító javaslatot benyújtsuk. Kérdezem, ki ért ezzel egyet. *(Szavazás.)* 17 igen. Ellene? *(Szavazás. – Nincs ilyen.)* Ki tartózkodott? *(Szavazás.)* 7 tartózkodás mellett, 17 igen szavazattal úgy döntött a bizottság, hogy benyújtja bizottsági módosító javaslatként, és engem felhatalmaz arra, hogy én ezt aláírjam. *(Derűltség.)*

Tisztelt Bizottság! A lelkiismereti és vallásszabadságról szóló törvényjavaslat végső módosító indítványára még várunk kell, ezért most a napirend... *(Közbeszólásra:)* Készül, képviselő úr. Szünetet fogunk tartani, ha még nem készül el. Ez a helyzet.

Állásfoglalás kialakítása a Hárszabály 130. § (5) bekezdésének értelmezése tárgyában a bizottság saját döntése alapján; állásfoglalás kialakítása a Hárszabály 143. § (3) bekezdése szerinti eljárásban

Tehát a 2. napirendi pontunk következik: állásfoglalás kialakítása a Hárszabály 130. § (5) bekezdésének értelmezése tárgyában a bizottság saját döntése alapján. Ez az indítvány Rubovszky képviselő úrtól mint a mentelmi bizottság elnökétől érkezett; meg is adom neki a szót.

Dr. Rubovszky György szóbeli kiegészítése

DR. RUBOVSZKY GYÖRGY (KDNP): Köszönöm a szót, elnök úr. Tisztelt Alkotmányügyi Bizottság! Az Országgyűlés töretlen gyakorlata az, hogy a parlamenti szünetek alatt a Hárszabály és egyéb jogszabályok által előírt határidők nyugszanak, de ezt a töretlen gyakorlatot, amely szokásjogi alapon létezik csak, szeretnénk állásfoglalásba kérni.

Arról szól a történet, hogy most a kiegészített mentelmi bizottsági kérelem elbírálására ne a nyári időszakban kerüljön sor, hanem az őszi ülészakon tudjon erről a bizottság állást foglalni.

Tisztelt Bizottság! A töretlen gyakorlat mellett szeretnénk még egy jogszabályi rendelkezést is hozni, ami azt mondja, hogy az országos népszavazásról szóló jogszabály mondja azt ki, hogy a határidő számításánál az ülészakok közötti szünetet, valamint az elnapolás időtartamát figyelmen kívül kell hagyni. Tehát ennek a szokásjogi alapnak egy másik jogszabályban van jogszabályi alapja; ez ugyanígy megy egyéb parlamenti kérdésekben is.

Most a mentelmi bizottság nevében azt kérem a tisztelt bizottságtól, hogy az asztalon lévő állásfoglalást szíveskedjenek meghozni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. Hozzászólás? Staudt Gábor képviselő úr, utána pedig Ipkovich képviselő úr. Parancsoljon!

Hozzászólások, reflexiók

DR. STAUDT GÁBOR (Jobbik): Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelettel annyit tennék hozzá, hogy azt szeretnénk, ha már az elszámoltatás ennyire akadozik, vagy néhol felpörögni látszik, de azért még semmi konkrét eredményt nem tapasztaltunk, hogy dolgozzon nyáron is a mentelmi bizottság, egy-egy ülést tud tartani. Tudomásom szerint tiszteletdíjat nyáron is kapnak a képviselők, tehát beleférhet az, hogy akár júliusban, akár augusztusban egy-egy határozatképes bizottsági ülést összehívjanak. *(Dr. Vitányi István: Akkor a parlamentet is össze kell hívni.)* A parlamentet nem kell; össze lehet hívni a parlamentet is, de a bizottságot...

ELNÖK: Össze kell hívni, mert a parlament dönt ezekben az ügyekben – úgyhogy itt valami probléma...

DR. STAUDT GÁBOR (Jobbik): De az előkészítő munkát a mentelmi bizottság...

ELNÖK: Itt nem kell előkészítő munka, az megvan.

DR. STAUDT GÁBOR (Jobbik): Jó... Tehát ami itt előttünk van, ebben az szerepel, hogy ne is ülésezzen a bizottság, vagy hagyjuk figyelmen kívül azt az időszakot. Mi azt szeretnénk, ha minél gyorsabban és minél hatékonyabban működhetne a bizottság, és az elszámoltatásoknak is úgy érezzük, hogy ez egy kulcsterepe. Ezért ezt a javaslatot, akármennyire is logikusnak tűnik, de nem tudjuk támogatni.

ELNÖK: Ipkovich képviselő úr!

DR. IPKOVICH GYÖRGY (MSZP): Köszönöm szépen, elnök úr. Nekem egy kérdésem lenne. Nincs fejemben a Házsabály: mekkora határidő áll rendelkezésre?

DR. RUBOVSZKY GYÖRGY (KDNP): Harminc nap.

DR. IPKOVICH GYÖRGY (MSZP): Harminc nap – köszönöm szépen.

ELNÖK: További hozzászólás? *(Nincs jelentkező.)* Tehát még egyszer: itt az indítvány arról szól, hogy a mentelmi bizottság ne legyen köteles a Házsabály szerinti döntésre, amíg a parlament nem ülésezik. A mentelmi bizottság döntése hiába születne meg, a parlament nyilván nem kíván rendkívüli ülést tartani emiatt nyáron.

Varga István!

DR. VARGA ISTVÁN (Fidesz): Maximálisan támogatom az indítványt, különös tekintettel arra, hogy valóban az a gyakorlat, hogy ilyenkor a határidők nyugszanak. Én azt gondolom, a Magyar Országgyűlés most is rendkívüli ülészet tart, és nagyon populáris szöveg az, amit most itt képviselőtársunk elmondott. Ez nem egy acélmű, hanem egy Országgyűlés! Sőt, én bátorodom azt mondani, hogy remélem, az igazságügyi reformnak részét fogja majd képezni az az egyébként normális európai gyakorlat, amit különböző intelligenciájú bírók számára mindenképpen le kell írni majd a törvényben, mint 1945 előtt, hogy ugye a határidők nyugszanak, amikor törvénykezési szünet van. Mert most jelen pillanatban nincs erre jogszabály; sokan várják a jogszabályt. Meg kell hozni, hogy a bíró kartársak tudják pontosan, hogy ez alatt a harminc nap alatt – mint máshol, Franciaországban, Németországban – nem működik a dolog. Merthogy az igazságszolgáltatás sem hasonlítható egy kenyérgyárhoz, szerintem magasabb rendű tevékenységet lát el.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Gaudi Tamás!

DR. GAUDI-NAGY TAMÁS (Jobbik): Köszönöm. Varga képviselőtársam szavaihoz kapcsolódva, azért néha úgy érezzük, mintha ilyen kenyérgyári érzéseink lennének *(Derültség.)*, amikor jönnek az ilyen zárószavazás előtti módosító javaslatok utolsó percben, utolsó másodpercben, átnézés nélkül.

Viszont amit érdemben a mentelmi bizottság munkájával kapcsolatban a Jobbik-frakció nevében el szeretnék mondani, az az, hogy e helyütt is szeretnék kifejezni azt az

elégedetlenségünket és felháborodásunkat, hogy a Gyurcsány Ferenc mentelmi jogával kapcsolatos döntést még mindig nem hozhatta meg az Országgyűlés; nem tudjuk az okát ennek. Tudom, hogy most konkrétan ehhez az állásfoglaláshoz nem tartozik ez ide, de nagyon szeretnénk, ha magyarázatot kaphatnánk arra, hogy miért húzódik több hónapja az ügyészség és a bizottság közötti labdázás miatt ez a mentelmi ügy. Mi már nagyon szeretnénk azt az „igen” gombot megnyomni Gyurcsány Ferenc mentelmi ügyében; azt gondolom, nagyon sokan vannak így kormánypárti képviselők is. Tehát gyorsítsuk már föl ezt az elszámoltatási folyamatot, és erre ösztökölnénk a bizottságot a munkájában is.

ELNÖK: Köszönöm. További hozzászólás van-e? *(Nincs.)* Reagál az elnök úr.

DR. RUBOVSKY GYÖRGY (KDNP): Köszönöm szépen. Szeretném elmondani, hogy a Jobbik képviselője a bizottságban az anyagot elolvasta még a múlt hét hétfőn, úgyhogy a Jobbik pontosan tudhatna arról, hogy mi a helyzet. A képviselő úr, Szabó Gábor tájékoztathatta volna képviselőtársait. *(Dr. Gaudi-Nagy Tamás: Legyen kedves most!)* Egyébként arról szól a történet – bocsánat, nem múlt hét hétfőn, hanem múlt pénteken érkezett meg a levél –, hogy legközelebb szeptember 12-én fog ülésezni az Országgyűlés, a mentelmi bizottság a szeptember 12-i ülést megfelelően elő fogja készíteni, és a következő parlamenti ülésen dönthet a tisztelt Országgyűlés ebben a mentelmi ügyben.

Szavazás

ELNÖK: Köszönöm. Tehát az elhangzottakra figyelemmel kérdezem, hogy a bizottság mint ügyrendi bizottság ezt az állásfoglalást meghozza-e. Ki támogatja az állásfoglalás meghozatalát? *(Szavazás.)* 20 igen. Aki nemmel szavaz? *(Szavazás.)* 3 nem. Tartózkodás? *(Szavazás.)* 2 tartózkodás. Köszönöm szépen, tehát a bizottság mint ügyrendi bizottság meghozta ezt az állásfoglalását.

Tisztelt Bizottság! Várnunk kell. Mielőtt erre vonatkozóan tárgyalási szünetet hirdetnék ki, szeretném tájékoztatni önöket: önök előtt is ott fekszik a TASZ-nak egy közérdekűadat-igénylés elnevezésű levele, amelyet tévedésből nekünk címeztek. Én ezt a tévedést észleltem, és Soltész úrhoz, a parlament főtitkárához továbbítani fogom, hiszen az Országgyűlés nyilvánosságával és közérdekűadat-kezelésével kapcsolatban neki vannak jogai és kötelezettségei. Meg fogom ezt tenni. Arra kérek mindenkit, a távollévőket is különösen, akik az Országgyűlés munkájának nyilvánosságáról ezek szerint azért nem értesülnek, mert nincsenek jelen – természetesen a jegyzőkönyvekben minden követhető, tehát beadványok, elbírálások, szavazások, szó szerinti jegyzőkönyvek készülnek –, hogy ennek megfelelően ezt vegyék tudomásul, és ne fárasszák egyik tagunkat sem a kéretlen, száz számra megküldött e-mailekkel. Köszönöm szépen.

Most szünetet rendelék el.

(Szünet: 10.10 – 10.45)

ELNÖK: Tisztelt Bizottság! Kis figyelmet kérek! A mai ülést folytatjuk – de nem most. *(Derűtlenség.)* A plenáris ülés kezdetéig nem készül el az, amire várunk – kérem, ne engem szidjanak –, az egyházi törvénynek az összeszerkesztett változata. Ezért az interpellációk utáni szünetben összeülnénk, ha ugyanarra az időpontra nem tűzte volna ki Salamon albizottsági elnök úr azt a választójogi albizottsági ülést, amellyel kapcsolatban majd megállapodunk, hogy hogyan legyen, mint legyen. Tehát arra számítsanak, hogy az interpellációs szünetben majd be fogja mondani a jegyző – gondolom, ugye?, tehát bejelentés lesz –, és akkor még egyszer találkozunk. Addig tehát még nem búcsúznak el.

Amíg most még együtt vagyunk, azt kéri a munkatársam a Szabó Ottó úrnak címzett beadvány kapcsán, amely Novák Előd képviselő úr zárószavazás előtti módosító javaslata házszabályszerű kikérésének biztosítása volt, ismertessem, hogy ezt megkaptuk a Jegyzői Irodától. Szavaznunk nem kell róla. Megerősítjük azt, hogy amit a Jegyzői Iroda tett, azt jól tette. *(Jelzésre:)* Igen?

DR. STAUDT GÁBOR (Jobbik): És hogyan erősítjük meg, ha nem szavazunk róla, tisztelt elnök úr? Hogyha mi ezzel nem értünk egyet, azt hogyan fejezzük ki?

ELNÖK: Nem olyan beadvány, amiről szavaznunk kellene. Ez egy tájékoztatás.

DR. STAUDT GÁBOR (Jobbik): A jegyzőkönyv kedvéért: nem értünk egyet.

ELNÖK: Értettem. Azt mondja a másik szakértőnk, hogy egyszer már házszabályellenesnek nyilvánítottuk ezt, amit Novák Előd most kifogásol.

Tisztelt Bizottság! Akkor tehát fogunk még találkozni.

(Szünet: 10.48 – 18.08)

ELNÖK: Tisztelt Bizottság! Kérem, mindenki foglaljon helyet. Folytatjuk a délelőtt elkezdett ülésünket.

Bizonyára tudják, hogy ott akadtuk el, amikor a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló törvényjavaslat zárószavazásának előkészítésére került volna sor. Ez is meg fog történni, de még nincs itt előttünk a szöveg, a legújabb változaton dolgoznak.

Zárószavazások előkészítése

a) A közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló törvényjavaslat (T/3500. szám)

De hogy addig se tétlenkedjünk, a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló, egyébként már lezárt, T/3500. számú törvényjavaslat zárószavazásának előkészítése tárgyában egy rendkívül egyszerű, jogtechnikai módosítást szeretnék megtárgyaltatni. A lényege az, hogy az e) helyett f) kerül felsorolásra, mert itt egy nyelvhelyességi, illetve technikai baki történt.

Ezzel kapcsolatban jelen van az államtitkár úr. Parancsoljon!

DR. EISELT GYÖRGY helyettes államtitkár (Belügyminisztérium): Köszönöm, elnök úr. Tisztelt Bizottság! Ténylegesen egy pontosításról van szó, hiszen a T/3649. törvényjavaslatban az e) pontban a Nemzeti Földalapról szóló törvényben már felhatalmazást kapott a kormány norma alkotására, és a jelenlegi, a közfoglalkoztatásról szóló törvényjavaslat szerint szintén a Nemzeti Földalapról szóló törvényben kapott volna a kormány egy e) pontban egy felhatalmazást, és ezt javasoljuk f) pontra módosítani.

ELNÖK: Tehát a kormány egyetért ezzel a javaslattal. Hozzászólás? Bárándy képviselő úr, majd Gaudi képviselő úr. Parancsoljon!

DR. BÁRÁNDY GERGELY (MSZP): Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Először is szeretném megkérdezni elnök urat arról, hogy a Házszabály mely szakasza alapján tudjuk tárgyalni most a zárószavazás előtti módosító javaslatot. Hiszen

legjobb tudomásom szerint – és ehhez a bizottság mindig tartotta is magát – délig kell benyújtani. Én úgy értékelem, hogy most délután van.

Köszönöm.

ELNÖK: Gaudi képviselő úr, parancsoljon!

DR. GAUDI-NAGY TAMÁS (Jobbik): Köszönöm, elnök úr. Magam is szeretnék az iránt kifogást támasztani, bár ezzel kapcsolatban mindig megkapjuk válaszként kormánytöbbségi képviselőktől, hogy az MSZP részéről ugyanez a gyakorlat működött, hogy valóban az utolsó percben kerültek benyújtásra nem mindig csak ellentmondást kiküszöbölő javaslatok zárószavazás előtt módosító javaslatként. Én most mégis az egyetlen olyan párt képviselőjeként – az LMP-n kívül –, amely nem volt jelen a korábbi törvényalkotásban, azt gondolom, igazán joggal kifogásolhatjuk ezt az eljárást. Folyt az Országgyűlés plenáris ülésén egy következő munka, igen sok törvényjavaslat csúszott most egy időpontra, de azt gondolom, nagyon nem szerencsés gyakorlat az, ha így utolsó percben jönnek be ilyen javaslatok.

Viszont az érdemét tekintve a javaslatnak, mi határozottan úgy látjuk, hogy egy ilyen súlyos kérdés, tehát a Nemzeti Földalapba tartozó földrészletek közfoglalkoztatási program keretében történő vagyonezelésbe adásának kérdése törvényi szabályozási szintet igénylő ügy kell hogy legyen. Tehát nem tartjuk helyesnek azt, hogy ez a kormány hatáskörébe kerüljön. Látjuk, tudjuk, hogy itt az egész közmunkaprogrammal kapcsolatos csomagnak ez egy része, amelyben majd a jövőben egy, egyébként szerintünk alapvetően a munka piacára való visszavezetést lehetővé nem tevő program keretében, ráadásul négyórás munkaidőben fognak olyan személyeket foglalkoztatni, akik adott esetben nem biztos, hogy képesek megfelelni ezeknek a követelményeknek. Mi támogatjuk a közmunkaprogramot, azt, hogy azokat az embereket juttassuk munkához, akik eddig nem akartak dolgozni, viszont ezt a jelenlegi megoldáscsomagot nem tartjuk erre alkalmasnak. S ami meg különösen aggályos, hogy a kormány túl tág, kontroll nélküli felhatalmazást kap a Nemzeti Földalappal kapcsolatos, önkormányzatok részére történő földjuttatások ügyében. Ezért a javaslatot ebben a formájában nem támogatjuk.

ELNÖK: Más hozzászólás? *(Nincs.)* Ha nincs, akkor Bárándy képviselő úr felvetésére felolvasom a Házzsabály 102. § (1) bekezdésének második mondatát: „A kijelölt bizottság, valamint az alkotmányügyi bizottság a 96. § (3) bekezdése szerinti eljárásban a záróvita lezárásáig nyújthat be módosító javaslatot.” – meg sem kezdtük még a záróvitát. Azért ülünk itt egyébként, ezért lett elhalasztva, pontosabban történt csere a napirendben. Én tehát úgy gondolom, házzsabályszerűen járunk el, de ha nem így gondoljuk, akkor szavazhatunk is erről természetesen, mint ahogy szoktunk. *(Dr. Bárándy Gergely: Ó, hát elfogadom!)* Elfogadja a képviselő úr, igen.

Érdemben tehát ezt már elbíráltuk, tehát amit Gaudi képviselő úr mond, ennek a javaslatnak a már elbírált részét érinti. Itt most kizárólag egy technikai dologról van szó, mint látják, egy számozásbeli, illetve megjelölésbeli differenciáról van szó. Úgy érzem, államtitkár úr ezt már elmondta. Köszönöm szépen.

Tisztelt Bizottság! Fölteszem tehát a kérdést szavazásra, hozzájárul-e a bizottság ahhoz, hogy a szóban forgó, a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló törvényjavaslat zárószavazásra bocsátása előtt ezt a módosító javaslatot előterjesszük. Kérdezem, ki ért vele egyet. *(Szavazás.)* 19 igen, Schiffer képviselő úrral együtt. Tartózkodás? *(Szavazás.)* 4 tartózkodás. Ellene szavazott? *(Szavazás.)* 2 nem. Köszönöm szépen, akkor ezt elfogadtuk.

Ha jól látom, megérkezett...? *(Lázár János: Én érkeztem csak meg. – Derültség.)* Csak a frakcióvezető úr van itt.

Tisztelt Bizottság! Jelenleg várnunk kell még a legutolsó utáni változat szöveges elkészültére, amelyet ki fogunk osztani a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint általában erről az ügyről szóló törvényjavaslat zárószavazásának előkészítésére alkalmas formájáról. Addig foglalják el magukat, de ne menjenek messzire.

Felfüggesztem az ülést.

(Szünet: 18.16 – 18.26)

ELNÖK: Tisztelt Bizottság! Az a helyzet, hogy a központi fénymásoló már nem működik. *(Derültség.)* Ez az Országgyűlés Hivatalának a munkarendje, úgy látszik. Ezért itt a hátunk mögött lévő egyszerű fénymásolóval, valamint a földszinten a bizottság titkárságán lévő másik fénymásolóval próbálunk eleget tenni a minimális követelményeknek. Ez mintegy húsz percet igénybe vesz szerintem, tudniillik sok oldalról van szó. Az előterjesztők jelen vannak, úgyhogy ők majd elmondják szóban az indokolást. *(Dr. Staudt Gábor: Addig nem lehet, hogy tájékoztasson az előterjesztő minket?)* Amíg nem tudom kézhez adni, nem; írásban működik a parlament. Szóbeli tárgyalást a bíróságon lehet tartani, itt azért nem merészelem.

(Szünet: 18.27 – 18.40)

ELNÖK: Tisztelt Bizottság! Kiosztottuk az indítványt, úgyhogy mostantól olvasási szünetet tartunk. *(Dr. Gaudi-Nagy Tamás: Hány perc?)* Javaslatot kérek. *(Közbeszólások.)* Először a tíz percet teszem föl szavazásra. Aki egyetért a tízperces olvasási szünettel, kérem, jelezze. *(Szavazás.)* Egyhangúlag egyetértettünk, köszönöm.

Tíz perc olvasási szünet következik.

(Szünet: 18.41 – 18.49)

c) A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló törvényjavaslat (T/3507. szám)

ELNÖK: Tisztelt Bizottság! Folytatjuk az ülést. Tekintettel arra, hogy tulajdonképpen a bizottság az itt feltüntetett fogalmakkal tisztában van, ezért látszólag ugyan soknak tűnik, de itt a megjelölésekről kell majd döntenünk, hogy mi marad el, illetőleg mi alakul át.

Az előterjesztők közül jelen van a bizottsági elnök úr és jelen van Lázár János frakcióvezető úr. Lázár János arra kért, hogy a bizottság döntsön arról, hogy a nem bizottsági tag frakcióvezetőnek adjon-e szót, mert szeretne hozzászólni. Kérdezem, ki az, aki támogatja a hozzászólást. *(Szavazás.)* Mindenki, köszönöm szépen.

Átadom a szót.

Lázár János szóbeli kiegészítése

LÁZÁR JÁNOS (Fidesz): Köszönöm szépen. Tisztelt Bizottság! Köszönöm a lehetőséget arra, hogy a megszólalást biztosítják számomra; köszönöm szépen a türelmüket is.

A mai napon a Fidesz parlamenti képviselői kezdeményezték az alkotmányügyi bizottságnál a zárószavazás előtti módosító javaslat mérlegelését. Azt fogom kérni a bizottságtól képviselőtársaim nevében is, ezt fogják a fideszes képviselők kérni, hogy zárószavazás előtti módosító indítványt fogadjon el az alkotmányügyi bizottság; erre már csak a bizottságnak van joga és lehetősége. Képviselőtársam mint előterjesztő részleteiben is tudja

ismertetni azokat a módosításokat, amelyeket javasolunk. Én koncepcionális kérdésekre szorítkoznék.

Nemcsak a parlamentben, hanem a társadalomban is nagy vita zajlott arról, és zajlik tulajdonképpen hosszú évtizedek óta, hogyan lehetne jól meghatározni azt, hogy mi minősül vagy mi nem minősül egyháznak, és ki az erre följogosított szereplő, ki mondja meg azt, hogy valaki egyház vagy valakik egyházként funkcionálhatnak vagy nem. Erre az Európai Unió tagországaiban számos megoldás van. Magyarország eddig egy gyakorlatot követett, amely azt mondta, hogy végső soron az Országgyűlés meghatározza a kereteket ízlése szerint, a mindenkori többség ízlése szerint, hogy mi minősülhet egyháznak, és majd a bíróság a különböző regisztrációs és bejegyzési aktust elvégzi. Ennek eredményeképpen 352 – ha jól idézem – egyház jött létre az elmúlt húsz esztendőben; azt gondolom, ez sok kérdést vetett föl. A környékbeli országok jogalkotási gyakorlata más irányba ment. Ausztriában kormányzati engedélyezési eljárás van, amelyet a parlament álláspontja, véleménye és meggyőződése, hite szerint fölülvizsgálhat. Tehát többféle modell létezik arra, hogy az egyházak alapításával kapcsolatos regisztráción átessünk.

Nekünk, fideszes képviselőknek az az álláspontunk, hogy a parlament ebből a döntési folyamatból nem kihagyható. Ezen kívül az is álláspontunk, hogy az eredeti javaslat túl zárt, tekintettel arra, hogy az eredeti javaslat taxatív fölsorolja azokat az egyházakat és azokat a vallási közösségeket, azokat a vallásfelekezeteket, akikkel az állam valamilyen nexust kíván létesíteni, vagy akiknek az egyházkénti működési jogát elismeri. Azt gondolom, nagy hiba lenne 2011-ben fölsorolni azt tételesen, és lezárni ezt a listát normatív, hogy ki az egyház, és nem meghagyni azt a lehetőséget, hogy később, öt-tíz-tizenöt év múlva vagy akár jövőre bárki egyházzá válhasson. Ez a javaslat kritikája bizonyos értelemben a Fidesz részéről. Mi egy nyitott listát szeretnénk, ami azt jelenti, hogy a későbbiek folyamán a jogalkotó tartsa fenn magának azt a lehetőséget, hogy ezt a listát kibővíti. Egyetértünk azzal, hogy készüljön egy lista arról, hogy ki minősül egyháznak, azonban szeretnénk, ha ezt a listát nem zárná le a törvényhozás, hanem nyitva állna azok előtt is, akik ma, holnap, holnapután, tíz vagy húsz esztendő múlva úgy gondolják, hogy ezt a státust meg akarják szerezni, vagy netán a társadalom gondolja azt, hogy ez a státus kijár az illető vallási közösségnek; most ezt nem jogi értelemben gondolom, hanem a vallásgyakorlását tekintve.

Ne legyen kétségük afelől, hogy bennünket az a motiváció megingathatatlanul vezet, amelyet az alaptörvényben is érvényesítettünk: a vallás szabad gyakorlása vagy a vallástalanság szabad megvallása minden embernek alapvető joga. Ezt korlátozni nem kívánjuk, és nem is lehet. Az, hogy ezt milyen szervezeti formában teszi meg valaki, nem gondolom, hogy a legfontosabb, fundamentális jogi kérdés lenne.

Azt gondolom, az a meggyőződésem, hogy az Országgyűlés helyesen teszi azt, hogyha azt a jogot, hogy ki egyház és ki nem, magánál megtartja – osztrák mintára –, a kormány egy szervét, az illetékes minisztériumot fölhatalmazza ennek a döntésnek a meghozatalára, és azt a listát, amelyet előterjesztett a javaslattevő, nem lezárja, hanem meghagyja a bővítés lehetőségét. És meghatározza azokat az objektív paramétereket egyébként, ami alapján azt a kérelmet, hogy valaki egyház legyen, olyan személyek egyesüléséből, akik a hitük megvallása végett egyesültek, hogy ebből a státusból egyházzá váljanak, ezt a lehetőséget nyitva hagyja, azonban objektív föltételeket határoz meg.

Ez a gyakorlat, hogy egy ilyen, a szuverenitás legfontosabb döntéséhez kapcsolódó lépést teszünk, nem példa nélküli a Magyar Országgyűlés életében, hiszen azt, hogy ma Magyarországon ki minősül nemzetiségnek, egyedül a Magyar Országgyűlés döntheti el. Tehát van erre gyakorlat, hogy ide fordul, az Országgyűléshez, az emberi jogi bizottsághoz egy társadalmi csoport, azt mondja, hogy ő nemzetiségnek minősül, és az Országgyűlésnek kell eldöntenie, hogy az vagy sem. Az elmúlt időszakban pontosan volt egy példa, amikor, ha jól emlékszem, nemlegesen foglaltunk állást ilyen kérelemről, holott annak a közösségnek ez

nyilvánvalóan nagyon fontos szempont, lépés és momentum lett volna. Ezt azért bocsátom előre, mielőtt még úgy gondolnák, hogy egy rendkívüli dologról van szó. Az európai joggyakorlatban nem példa nélküli, a magyar parlament működésében szintén nem példa nélküli az, hogy a szuverenitás legfontosabb letéteményese, az Országgyűlés ezekben a kérdésekben fönntartja magának a mindenkori döntés lehetőségét és jogát. Ha ez Ausztriában működőképes, akkor szerintem nálunk is. És ha a nemzetiségek ügyében vesszük a bátorságot magunknak, hogy mi társadalmpolitikailag a legsúlyosabb kérdésekben, identitásbeli kérdésben állást foglaljunk, hogy akár történeti kérdésben állást foglaljunk, mert hogy a bunyevácok kisebbség vagy nem, abban nem biztos, hogy mindannyian autentikusak vagyunk, de a szuverenitás letéteményeseként mégis mi döntünk; ha ezt megengedhetjük magunknak, ha az Országgyűlés fölvertezi magát azzal, hogy ebben a kérdésben dönthet, akkor azt gondolom, hogy képesnek kell lennünk abban is dönteni, hogy mi egyház vagy mi nem az.

Mi tehát javaslatot teszünk arra – és ennek a mérlegelését kérem a bizottságtól –, hogy az Országgyűlés döntsön a bíróság helyett arról, hogy ki egyház vagy ki nem. Az Országgyűlés számára az előterjesztői munkát az illetékes miniszter, illetve minisztérium végezze. Határozzuk meg azokat az objektív föltételeket, amelynek teljesítése esetén valaki a kérelmet benyújthatja a minisztériumba; ez egyébként egybeesik a korábbi javaslattal, ami az egyházzá válás föltételeihez szükséges. És majd ezt követően az Országgyűlés hozza meg azt a döntést, amit egyébként nemzetiségek esetén is meghoz, mármint abban az eljárási struktúrában. Ezt kétharmados parlamenti többséggel gondolom végrehajthatónak.

A következő kérdés az, hogy meghatározzuk-e, hogy ma Magyarországon ki minősül egyháznak, úgymond nyitásképpen vagy indításképpen mi az a lista, amit elfogadunk, de nyitva tartunk. Én azt gondolom, hogy vannak olyan egyházak, amelyek olyan vitathatatlan folytonossággal bírnak a magyar társadalom életében, amit az Európában legliberálisabbnak számító 1895-ös, a szabad vallásgyakorlásról szóló törvény sem vitatott. Ennek, azt hiszem, a tizedik sorában föl van sorolva az akkor történetileg elismert egyházak sokasága, akik visszanyúlnak az 1868-as törvényre és az 1790-es türelmi rendeletre. Tehát Magyarországon több évszázados hagyománya van annak, hogy bizonyos egyházak jelenlétét a magyar társadalomban, ha tetszik, történeti alapon ítéljük meg, akkor is, ha történelmi egyházaknak nem nevezzük őket.

Ezeknek a listájára tettünk javaslatot, nyilvánvalóan aktualizálva, nem kapcsolva az 1895-ös törvényhez, mert ebben vannak olyan kérdések, mint az ortodox egyház kérdése, mint a magyar zsidóság kérdése, amiben nem gondolom, hogy az 1895-ös törvény ma, 2011-ben a társadalmi valóságokat leképezi. További két egyház esetében az elmúlt húsz évben végzett társadalmi tevékenységük, az elmúlt húsz évben vállalt közösségépítő munkájuk okán azt javasoljuk, hogy az Országgyűlés ismerje el őket egyházként: a Baptista Egyházra gondolok és a Hit Gyülekezetére. Mérlegelje az Országgyűlés ezen egyházak, tehát az elmúlt időszakban történelmi egyházként funkcionáló egyházak és a Baptista Egyház, valamint a Hit Gyülekezetének az elismerését.

Akár föl is olvasom szívesen, már csak azért is, mert nem biztos, hogy elegendő volt az idő, azoknak az egyházaknak a listáját, amelyeket javasolunk egyházként elismerni, a listát nem lezárva. Jegyzem meg itt, hogy nemcsak egyházzól beszélünk, hanem az egyházzal terminológiai szinonim fogalomként használjuk a vallásfelekezet és a vallási közösség fogalmát, tekintettel arra, hogy teológus parlamenti képviselőtársaim pontosan tudják, hogy vannak olyan, általunk egyháznak tekintett közösségek, amelyek magukat nem egyházként, hanem vallási közösségként vagy vallásfelekezetként definiálják, attól függően, hogy milyen viszonyban vannak a kereszténységgel; de már itt is túlléptem egy bizonyos határt. A lista tehát: Magyar Katolikus Egyház, Magyarországi Református Egyház, Magyarországi Evangélikus Egyház. Zsidó vallásfelekezetnek ismerjük el a Magyarországi Zsidó

Hitközségek Szövetségét, az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközséget, a Magyarországi Autonóm Orthodox Izraelita Hitközséget. Orthodox egyháznak, görögkeleti egyháznak ismerjük el: a Budai Szerb Ortodox Egyházmegyét, a Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus Magyarországi Ortodox Exarchátusát, a Magyarországi Bolgár Ortodox Egyházat, a Magyarországi Román Ortodox Egyházmegyét és az Orosz Ortodox Egyház Magyar Egyházmegyéjét - Moszkvai Patriarchátus. Ezen kívül a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületét – itt van egy név szerinti pontosítás is.

Ezek az 1895-ben bevett és elismert egyházak közül azok, amelyek a jelen pillanatban a mi megítélésünk szerint értelmezhetőek. Megjegyzem a korrektség kedvéért, hogy a javaslatunk azt mondja ki, mi azt a kifejezést használjuk, hogy a Magyarországon a törvény által, az Országgyűlés által elismert egyházak. Ne hivatkozzunk 1895-re, mert az akkori Magyarországon például az örmények egyháza teljesen egyértelmű és világos és értelmezhető kontextus volt; azt gondolom, a mai Magyarországon ennek a valóság- és realitástartalma kérdéseket hagy maga után. Ugyanígy gondolom, hogy a magyarországi zsidóság vonatkozásában annak a kérdésnek a megítélése, amely 1895-ben a vitában fölmerült, ma nem gondolom, hogy korrekt és tisztességes lenne. S ezeken a fősoroltakon kívül a Magyarországi Baptista Egyház és a Hit Gyülekezete az, amelyről úgy gondoljuk, hogy egyházi státust nyerhet.

Mi történik a többi, ma egyházi státusban lévő vallási szervezettel? Ez egy fontos, nagyon fontos kérdés. Fontos kérdés azért, mert senkinek a vallásgyakorláshoz való szabad jogát vagy a vallástalanság szabad megvallását mi vitatni nem kívánjuk. Tehát Magyarországon mindenkinek joga van ahhoz, hogy vallását szabadon gyakorolja, hite szerint éljen, illetve akár a vallástalanságát vagy hitnélküliségét megvallja. Fontosnak tartom annak a hangsúlyozását, hogy az elmúlt húsz évben egyházi státust nyert közösségek közül jó néhány nagyon komoly társadalmi feladatot lát el, nagyon komoly állami feladatot lát el, és komoly missziós tevékenysége van. Ezért a mi javaslatunk azt mondja, hogy ezekkel a közösségekkel 2011. december 31-éig a kormány megállapodhat annak a munkának a folytatásáról, amit az elmúlt években vagy évtizedekben végeztek; január 31-éig lehetőséget kapnak arra ezek a közösségek, hogy átalakuljanak egyesületté, és egyúttal kérelmezhetik az Országgyűléstől annak a státusváltozásnak a lehetőségét, ami az egyházzá nyilvánítás folyamatát jelenti. Tehát az objektív feltételek teljesítése esetén, amely húszéves magyarországi tevékenység, ezer fő, és más, elsősorban a vallási, hitbéli élet gyakorlására vonatkozó szempontok, ezeknek a teljesítése esetén kérelmet nyújthatnak be.

Európai összehasonlításban ez messze nem a legszigorúbb törvény ezekkel a módosításokkal sem. A szigorú alatt azt értem, hogy gyakorlat az egyház és a vallási célú vagy hit gyakorlása végett létrejött különböző társadalmi szervezetek közötti különbségtétel. Ezt megfontolásra javasoljuk a törvényhozásnak, azzal, hogy ezt a listát nem szabad lezárni; a mindenkori Országgyűlésnek nyitva kell hagyni azt a lehetőséget, hogy az Országgyűlés igenis dönthessen arról, hogy ki egyház vagy ki nem egyház. Egyébként pedig aki most egyházi státust kap, egyházi státusban marad, számukra meg kell hagyni a lehetőséget, hogy az állammal újra megegyezzenek; erre is 2011. december 31-éig van lehetőség.

Tekintettel arra, hogy az eredeti előterjesztésben közel 50 egyház, vallásfelekezet, vallási közösség szerepel, ma pedig több mint 350 funkcionál, ezért az a vita, amely a társadalmat átszötte arról, hogy ki legyen egyház vagy ki ne legyen egyház, és itt az érintettek ebből nyilván nem kihagyhatóak, ez tovább fog gördülni. Azt gondolom, ezt a vitát nem is szabad lezárni, sőt ezt mindig fönt kell tartani, mert az aktuális társadalmi viszonyoknak kell azt eldöntenie, hogy Magyarországon ki egyház vagy ki nem egyház. Tiszta lelkiismerettel, pontosan, felelősséget vállalva, ma, 2011 nyarán, úgy gondolom, a társadalmi szempontokra is figyelemmel ezen egyházak esetében mondhatjuk azt, hogy egyházi tevékenységük az Országgyűlés által elismerhető.

Ennek a megfontolását javaslom az alkotmányügyi bizottságnak. Súlyos következményekkel járó kérdésről van szó, azzal együtt, hogy mi a kormányt mindenféleképpen arra szeretnénk kötelezni, hogy ezeket a megállapodásokat lehetőség szerint megkösse, a meglévő megállapodásokat fölülvizsgálja. És nem kívánjuk megfosztani, a Fidesz frakciója nem kívánja megfosztani azokat az egyházakat a működési lehetőségüktől, akik közösségépítő munkájukat a társadalom javára folytatják. Nem öellenük irányul ez a lépés: a helyzet tisztázására irányul ez a lépés. Kevés politikai párt van, amelyik megengedte magának az elmúlt húsz esztendőben, hogy ezt a kérdést ne tette volna az asztalra, és ne mondta volna azt, hogy ebben az ügyben, mármint hogy ki egyház és ki nem egyház, rendet kellene vágni. Én ehhez kérem az Országgyűlés támogatását, még egyszer előrebocsátva: nem szeretnénk, ha a lista lezárásra kerülne, ettől óvnánk a mindenkori törvényhozást; ne vegyük magunkhoz azt a jogot, hogy ki egyház vagy ki nem egyház, és ezt ne zárjuk le. Másrészt pedig ugyanakkor van a jogalkotónak felelőssége, hogy mégis a társadalom számára irányt mutasson. Ennyi történik most.

ELNÖK: Köszönöm. Lukács Tamás előterjesztő a szó.

Dr. Lukács Tamás szóbeli kiegészítése

DR. LUKÁCS TAMÁS (KDNP): Köszönöm szépen. Az előterjesztő csak véleményt tud mondani. Nyilvánvaló, hogy ami törvényjavaslatot mi előterjesztettünk, egy más logikai rendszerben működött. Ugyanakkor már az expozéban jeleztem azt, hogy valamilyen módon azt a kérdést kell fölteni a jelenlegi törvény végszavazása előtt, hogy a Házsabály szerinti koherenciazavar fennáll-e.

A koherenciazavart a Házsabály akként fogalmazza meg, hogy vagy a törvényen belüli ellentmondásnak, vagy pedig az alaptörvény és a törvény vagy más sarkalatos törvény vagy más törvény közötti ellentmondásnak kell lenni. Márpedig, ha a törvény kimondja, ez a vitában többször elhangzott, csak sajnálatos módon olyan módosító indítvány nem érkezett, amivel lehetett volna kezelni, hogy az egyházak azonos jogokkal rendelkeznek és azonos kötelezettségek terhelik, ugyanakkor vannak egyes egyházak, amelyeket meg nem mond a törvény, hogy mi alapján jegyzik be a törvény alapján, és mi alapján kell a bíróságnál sorba állni, és miután a vita sajnálatos módon inkább a listákon szereplő vagy nem szereplő egyházak sorának bővítéséről vagy szűkítéséről szólt, és nem arról az elvről, hogy mi alapján jegyeznek be egyházat, mi alapján pedig mások bíróság elé mennek, így azt gondolom, ahogy a frakcióülésen is elhangzott, a koherenciazavar valóban fennáll, és nem volt olyan módosító indítvány, amellyel ezt lehetett volna kezelni. Tudniillik nem az a kérdés, hogy most kivesszek egyes egyházakat a listáról vagy beteszek egyházakat a listára, hanem az a kérdés, hogy milyen alapon. Vagyis az egy másik logikai rendszer, és lehetséges a magyar jogrendben is, éppen a nemzetiségi törvény alapján, ahol is ebben a logikai rendszerben a parlament fönntartja magának azt a jogot, hogy a nemzetiségként való elismerést ő mondja ki, és az ez alapján nyíljon meg.

Azáltal, hogy most minden egyházi státus parlamenti döntés alapján kerül megállapításra, zárójelben jegyzem meg, hogy a lelkiismereti és vallásszabadság azonban nem sérül, mert a közösségi vallásgyakorlás jogát nemcsak egyházi státusban lehetséges gyakorolni, olyannyira nem, hogy az egyházi státust el nem ért vallási közösségekkel is különböző közcélú tevékenységre a kormány megállapodást köthet. Tehát azt gondolom, hogy ebben az esetben a közösségi vallásgyakorlás biztosítható nem egyházi formában is, ráadásul az a különbségtétel sincs meg, hogy csak egyházakkal köthetne közcélú feladat ellátására az állam megállapodást. Ezt az elvet viszi végig a most kidolgozott módosító indítvány, ami nyilván – frakciószövetségben lévén – egy frakció-módosítóindítvány is, ami ezt a koherenciaproblémát megoldja.

Azonban, átolvasván az előterjesztést, arra föl szeretném hívni a figyelmet, hogy a 23. pontban az, hogy bejegyzést kimondhat, azaz a nyilvántartásba vételt a parlament kimondhatja, azonban a megszüntetést nem, ennek következtében a következő pontot, a 24-est vagy elhagyni, vagy módosítani szükséges, mert különben magában ebben a módosító indítványban hozunk létre egy koherenciaproblémát; a kettő nincs szinkronban.

Ezzel a megjegyzéssel, én azt gondolom, nemcsak a frakciószövetségi hűség szempontjából, hanem szakmailag is a koherenciaprobléma megoldására ez a javaslat alkalmas. Kétségtelen tény, hogy ez alapvető koncepcióváltást jelent a törvény kapcsán, azonban az előnye az, hogy az előbb általam említett kérdésben nagyon világos: mindenki a parlament általi bejegyzés által nyeri el az egyházi státust. Másrészt sajnos, ha nem jogszabályt alkotnánk, hanem jogrendet alakítanánk, akkor itt kellene lennie a civiltörvénynek is; nyilván a civiltörvényben is ezt a kérdést rendezni kell. Azonban senkinek a közösségi vallásgyakorlása nem sérül, mert gyakorolhatja nem egyházi státusban, hanem egyesületi formában; továbbá az egyesületi formában gyakorolt egyházi tevékenységre is a kormány, ha közcélú tevékenységet lát el az a vallási egyesület, megállapodást köthet, tehát ilyen módon különbséget sem tesz.

Ezt az így kidolgozott módosító indítványt, amennyiben a tisztelt alkotmányügyi bizottság elfogadja, az előterjesztő részéről – ezzel az észrevétellel, amit tettem a 23-24. pont kapcsán – elfogadásra javaslom. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. *(Lázár János szót kér.)* Frakcióvezető úr, egy pillanatra! Jelenleg azt az eljárást szeretnénk követni, miután a bizottság tárgyalja, a jelentkező bizottsági tagoknak adnék szót, akik közül Bárándy Gergely, Staudt Gábor, Schiffer András jelentkeztek eddig, valamint Gaudi Tamás is *(Közbeszólásokra:)* – mindenki kap majd szót –, ezt követően, a kérdések, hozzászólások után adnám vissza a szót akár az előterjesztőnek, akár frakcióvezető úrnak.

Tehát akkor a jelentkezés sorrendjében elsőként Bárándy Gergely képviselő úr következik.

Hozzászólások, reflexiók

DR. BÁRÁNDY GERGELY (MSZP): Köszönöm a szót, elnök úr. Tisztelt Bizottság! Tisztelt Előterjesztők! Először is az elmúlt bizottsági, főleg a pénteki bizottsági üléshez képest az ember ki kell hogy emeljen néhány pozitívumot: azt, hogy most már úgy került benyújtásra ez a javaslat, hogy nem a pénteki módszernek megfelelően konkrétan egy másodperc állt rendelkezésre azt átolvasni, hanem tíz percet is kapott a bizottság arra, hogy ezt megtegye, és kialakítsa róla a véleményét.

A benyújtás – és ezt elfogadom elnök úrtól – formálisan jogszerű, formálisan házszabályszerű. Akkor tekinthető azonban annak, ha túllépünk azon az apróságon, amin egyébként a hasonló törvényjavaslatok esetén majdnem mindig túl kellene hogy lépjünk vagy túl kell hogy lépjünk, hogy valójában ez a javaslat nem a bizottságtól származik; valójában ezt a javaslatot a bizottság csak formálisan nyújtja be. És én nagyon szeretném tudni azt, hogy valójában kitől származik. Ki az, aki ennek a javaslatnak a megfogalmazója? Azért teszem föl ezt a kérdést, mert adódna rá a válasz, hogy a kormány az, hiszen végigkövethető – az egy szál Be.-módosítást kivéve, ahol kiderült, hogy az ügyészség a valódi előterjesztő –, hogy általában a kormány terjeszti elő ezeket a zárószavazás előtti, nagyon is tartalmi módosító javaslatokat. Csakhogy pénteken a nagyjából hasonló témaköröket felvonultató, Stágel Bence-féle javaslatsor kapcsán a kormány képviselője azt mondta, hogy fogalma sincs, hogyan álljon ehhez a javaslathoz, nem tudja azt, hogy egyetért-e vele vagy nem. Ez volt pénteken. Ehhez képest most bekerült egy olyan javaslat elénk, amely lényegi elemeiben, legalábbis, ami a bírósági hatáskörök miniszteri hatáskörre, illetve országgyűlési hatáskörre változtatását illeti,

egy kísértetiesen a Stágel Bence-féle javaslatához hasonló, zárószavazás előtti módosító. Úgyhogy kíváncsi lennék, hogy akkor végül is ki a valódi előterjesztője ennek, mert akkor a kormány nem, a bizottság nem – ha erre tudnának nekem válaszolni, megköszönném, mert azt gondolom, ennek volna jelentősége.

Szintén előrelépésnek tekinthető az, hogy az előterjesztő megpróbálta legalábbis indokolni azt, hogy miért koherenciazavart küszöböl ki ez a javaslat. Nem kívánok hosszan elidőzni annál, és nagyon nehéz is lenne, hiszen valóban tíz perce ismerjük a javaslatot – most már talán picit több ideje is van –, hogy valójában ez milyen más jogszabályokkal ütközik, vagy a belső koherenciazavart hogyan, milyen módon küszöböli ki. Egyet viszont, azt gondolom, látni lehet: hogy koncepcionális módosítást hajt végre a törvényen. Én pedig azt gondolom, ez nem helyes.

S nemcsak a már agyonmagyarázott formai indokok miatt nem házszabályszerű, hanem nagyon is tartalmi okokból. Én úgy hiszem, hogy az alkotmányügyi bizottságban a képviselők, főleg tíz perc után, nincsenek abban a helyzetben, hogy érdemben meg tudják ítélni azt, hogy ez az elénk terjesztett javaslat jó-e vagy sem. Ezért van erre a szakbizottság. Ezért kellett volna, illetve kellene ezt a javaslatot először a kisebbségi és vallásügyi bizottságnak megvitatnia, amelynek épp az előterjesztő képviselőtársunk az elnöke. Ezért jelent az problémát, azt gondolom, hogy míg a parlamenti vitában a plenáris ülésen, úgy tudom, nagyon heves és hosszú vita folyt arról, hogy a törvényjavaslat egyes rendelkezései helyesek vagy nem, gyakorlatilag ezzel a módosítással az általam nem ismert valódi előterjesztője ennek a koherenciazavaros módosító javaslatnak gyakorlatilag lehetetlenné teszi azt, hogy a parlament ismételten vitázzon róla. Én úgy hiszem, egy zárószavazás előtti vita, egy záróvita nem alkalmas arra, hogy hasonló tartalmi kérdéseket meg lehessen vitatni. Egy koncepcionális módosító javaslat esetén, azt gondolom, elvárás lehet az is, hogy lehetősége legyen a frakciónak megvitatni ezt, szakértőkkel megvitatni, és egymás között megvitatni.

Úgy hiszem, indokolt lenne, hogy ha valóban ilyen tartalmi módosításokat eszközöl – hiszen lesznek olyan egyházak, amelyekről úgy tűnt az eredeti előterjesztés szerint, hogy egyházak lesznek, most mégsem lesznek azok –, legalább az egyházak képviselői meg tudták volna vitatni ezt a konkrét módosító javaslatot. Nem úgy általánosságban, hogy jó lenne egy ilyen rendszer, hanem konkrétan ezt a javaslatot. Enélkül, én azt gondolom, komoly hiba erről ma itt szavazni.

Nem is beszélve arról, és csak egy mondatot engedjenek meg, mert pontosan a felkészületlenségem miatt ebben érdemi vitát én biztos, hogy nem tudok folytatni, de azért azt érdemes lenne megfontolni, és érdemes lenne választ kapnunk arra, mi az oka annak, hogy a bírósági jogkör, ami a nyilvántartásra vonatkozik, most átkerül a miniszterhez, és mi az oka annak, hogy ezt a remek javaslatot három nappal ezelőtt a kormány még nem tudta, hogy támogatja-e.

Úgyhogy én azt gondolom, hogy amíg ezekre a kérdésekre nem kapunk választ, addig megalapozottan szavazni erről nem tudunk. Sőt, megkockáztatom azt is, hogy egy szakbizottsági vita nélkül erről az Országgyűlés megalapozott és jó döntést hozni nem tud. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Bőségesen sok jelentkező van, úgyhogy tudjuk azt a gyakorlatot követni, hogy ellenzéki felszólalás után kormánypárti felszólaló következik. Rubovszky képviselő úr a szó.

DR. RUBOVSZKY GYÖRGY (KDNP): Köszönöm szépen. Tisztelettel, én szeretném kicsit kiegészíteni azt az indítványt, amelyet csak felvetett Lukács Tamás képviselő úr, és úgy szeretném pontosítani, én arra tennék javaslatot, hogy a 22. és a 24. pontját ennek a bizottsági módosító indítványnak hagyjuk el; a 23. pont maradjon meg; és a 25. pontot szeretném úgy

módosíthatni, miszerint: „A miniszter az Országgyűlés elé terjeszti az egyház törlésére vonatkozó javaslatot.” – azért egyház megszüntetésére vonatkozó javaslatot a miniszter ne terjesszen be. Ugyanez az álláspontom a 22. ponttal kapcsolatban is; a nyilvántartásból való törléssel nem szűnik meg az egyház, legfeljebb megszűnhet a bejegyzés. Tehát ezért szeretném a 22. pontot kihagyni; a 23. így, ahogy van, akkor jó lenne; a 24. pont pedig megint csak értelmetlen akkor, ha az egyház megszüntetésére és törlésére vonatkozó javaslat kikerül a 23. pont okán. Az egy önálló pont lenne, a 25-ös, amikor a törlésre vonatkozó javaslatot, „ha a tevékenységével..., vagyonáról nem rendelkezik”, ezt minden további nélkül meg kell hagyni a bejegyző hatóság jogaként.

Én tehát azt indítványozom pontosításként, hogy a 22. és 24. pontot hagyjuk el, és a 25. pontból a „megszüntetésére és” két szó kerüljön ki a módosításból. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Staudt Gábor képviselő úr következik.

DR. STAUDT GÁBOR (Jobbik): Köszönöm szépen a szót. Tisztelt Elnök Úr! Az eljárásjogi kérdésekről Gaudi-Nagy Tamás képviselőtársam fog néhány szót ejteni utánam.

Az viszont nagyon érdekes, és azt hiszem, szemléletes, vagy jó megkoronázása az Országgyűlésben folyó munkának, hogy eddig kellett várnunk erre a zárószavazás előtti módosító javaslatra. Azt tudtuk, hogy valahol nagyon készül; azt nem, hogy hol, meg hogy ki készíti, és hogy mi lesz ennek a végeredménye. Bár az is nagyon érdekes, hogy Lázár János frakcióvezető úr sajtótájékoztatójából értesültünk róla, hogy mi várható, és egészen estig kellett várnunk arra, hogy ebből valamit meg is ismerhessünk.

Az elvitathatatlan, hogy politikai döntést fog hozni a jövőben és jelen javaslat elfogadásával is az Országgyűlés az egyházak vonatkozásában. Ami nekem szembetűnő volt, az az, hogy miért került ki például egy olyan passzus innen, hogy „Magyarország törekszik a felekezetek közötti békés egymás mellett élés elősegítésére” – ezt én nem tartom olyan ördögtől valónak, hogy ezt ki kellett volna szedni.

Ez a kétharmados, Országgyűlés által való elismerés elég nagy újdonság, az egész tartalmát, a lényegét érinti a javaslatnak, és ahogy mondtam, ez a politikai szférába viszi el a döntést. És annál is érdekesebb, hogy itt ez a zárószavazás előtti módosító javaslat az ezer főt is kiszedni látszik, bár Lázár frakcióvezető úr épp az imént mondta, hogy ez is benne maradt; úgyhogy erre is kérem, hogy akkor valamit reagáljon, hiszen itt akkor csak a húsz éve szervezett formában való működés marad benne, tehát gyakorlatilag a létszámlimit eltörlésre kerülne.

Illetőleg ami talán a legnagyobb botrányokat vagy jövőbeni vitákat válthatja ki, az az elfogadott vagy elismert egyházak listájának az átírása. Nemcsak a Hit Gyülekezetére gondolok itt, akiknek a lobbitevékenységét a múltban is, azt hiszem, jól ismerhettük, vagy különböző híresztelések és hírek gyakran keringtek arról, hogy milyen komoly politikai befolyásoló erejük is lehet. Azt hiszem, azzal, hogy ők ide bekerültek ebbe a listába, a Fidesz–KDNP-frakciók elismerik azt, hogy ez a lobbierő valóban megvan, sőt erősebb, mint gondoltuk, és annál is érdekesebb, hogy a KDNP-nek az ereje, egy koalíciós partner ereje jóval eltörpült a Hit Gyülekezete ereje mellett – ez szerintem egy elég érdekes és intő példa lehet. Annál is inkább, mert a jövőben az olyan világvallások, mint az iszlám vagy a buddhizmus egyébként nem működhetnek Magyarországon egyházként. Nem tudjuk megérteni, hogy ha a Hit Gyülekezete bekerülhet ebbe a körbe, akkor legalább miért nem olyan tág ez a kör, hogy olyan egyházak, amelyek valóban egyházként működnek a világon, illetve a világvallások miért kerülnek ki, illetve mi ennek az indoka, hogy ilyen erőteljes politikai döntést hozunk. De természetesen itt még több egyházat vagy vallási közösséget is felsorolhatnánk, amelyek akár a Vatikán által is elismertek, tehát nem lehetne semmiféle akadály abban, hogy ezeket a magyar állam is elismerje. Azt hiszem, abba a vitába belemenni,

hogy teológiailag a Vatikán vagy a Fidesz–KDNP-képviselőcsoport és a kétharmad-e a képzetesebb, szerintem elég messze vinne. Szerintem ezt egy komolyabb egyeztetésnek kellett volna megelőznie, és semmiképpen nem így, ebben a formában, és meglehetősen kirekesztő módon elfogadni mind az eljárási, mind a tartalmi részét tekintve.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Szakács Imre képviselő úr következik, kormánypárti felszólaló.

DR. SZAKÁCS IMRE (Fidesz): Köszönöm a szót, elnök úr. Én azt javaslom a tisztelt alkotmányügyi bizottságnak, hogy ezt bizottsági módosító javaslatként mindenféleképpen fogadja el. Fogadja el, mert a módosító indítvány javítja az eredeti javaslatnak a tartalmát. Gondolom, le lehet szögezni, hogy Magyarországon továbbra is vallásszabadság van, tehát azok a közösségek, amelyek valamilyen vallás köré csoportosulnak, ezt továbbra is megtehetik. A javaslat kimondottan az egyház fogalmát próbálja meg olyan módon szabályozni, ami megpróbálja kizárni azt, amivel, azt gondolom, mindannyian egyetértünk, hogy létrejöttek Magyarországon olyan egyházi bejegyzésű, tehát a korábbi törvénynek megfelelő szervezetek, amelyek elsősorban nem hitéleti tevékenységet folytattak, hanem az egyházakhoz kapcsolódó gazdasági kedvezményeket vették igénybe; azt gondolom, ez a javaslat ezt megfelelőképpen kezeli.

Abban is biztos vagyok, hogy a módosító indítvány jelentősen javítja azt a pozíciót, hogy megnyitja a lehetőséget a kisegyházak előtt, hogy amennyiben ebben a regisztrációs folyamatban és az elismertség folyamatában rész kívánnak venni, a jogszabály alapján, a törvény alapján ezt megtehetik. Magyarán szólva az első javaslathoz képest kitér ez a kör, bővebb lesz, megkapják azt a lehetőséget, hogy ők is a folyamatban eredményesen vehessenek részt. Úgy gondolom, egyik képviselőtársam sem gondolja, hogy bárki vitatta volna annak a tizennégy, a mostani javaslat szerinti egyháznak az elismertségét – a Magyar Katolikus Egyház, a Magyarországi Református Egyház; hadd ne soroljam föl –, létét (*Dr. Staudt Gábor: Most vitattam a Hit Gyülekezését!*), sokkal inkább az eredeti javaslat 30., 40., 45. helyén lévő egyházakhoz képest, akik kimaradtak, ez adta volna a vita tárgyát. Azt gondolom tehát, mindenképpen előremutató ez a javaslat. Bővíti, megnyitja a lehetőséget az egyéb kisegyházak előtt, hogy ebbe a folyamatba beléphessenek.

Azt gondolom, Magyarországon beszélhetünk arról, hogy mennyire jelentős – mint világvallás természetesen – az iszlám, a buddhizmus, a sintoizmus, és most hadd ne mondjam a távol-keleti vagy tőlünk keletebbre lévő más nagy világvallásokat, azt is meg kell nézni, hogy az ő magyarországi közösségeik milyen létszámmal működnek, és ha egyébként megvan a megfelelő egység ezekben a kisegyházakban, azt gondolom, ez a módosítás, a törvényjavaslatnak jelenleg az asztalunkon fekvő módosító javaslata kinyitja számukra a lehetőséget, hogy a kormánnyal egyeztetve végül a parlament ezt elfogadja.

Úgyhogy én javaslom a tisztelt képviselőtársaimnak, azzal, amit Lukács elnök úr javasolt, tehát hogy azt a csapdát kikerüljük, és Rubovszky képviselőtársam is alaposan átnézte és végiggondolta ezt a javaslatot, úgyhogy ennek a javaslatnak az elfogadásával a módosító indítványt javaslom benyújtani. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Schiffer András képviselő úr következik.

DR. SCHIFFER ANDRÁS (LMP): Köszönöm szépen, elnök úr. Nekem az elsődleges problémám, hasonlóan, ahogy egyébként itt már ellenzéki oldalról elhangzott, az eljárás. Tényleg az van, hogy még abban az esetben is, ha történetesen egyetértünk ezzel a módosító javaslattal, így egy törvényhozást nem lehet működtetni. Lássuk világosan: ez itt

nem koherenciazavart kiküszöbölő módosítás – itt egy koncepcionális váltás történt a kormánykoalíción belül, ami akár lehet helyes is, és rendjén van az, hogy adott esetben önök gondolkodnak: ennek az a módja, hogy akkor el kell halasztani a zárószavazást! Tehát lehet akár érvelni a mellett, amit Lázár János előterjesztett; ennek az a következménye, hogy most, a mai napon ez a törvény nem tud megszületni. Nem lehet zárószavazás előtti módosító javaslatként az egyébként előterjesztett koncepcióval homlokegyenest ellenkező koncepcionális változtatást eszközölni! Illetve lehetni lehet, tehát meg lehet erőszakolni a Házszabályt, ez már többször megtörtént; csak akkor kár fenntartani a parlamentáris díszleteket.

Ami a módosító javaslat érdemét illeti, én azt is elismerem, hogy amit Lázár képviselőtársam most elővezetett itt, egyrészt abszolút a jó szándék, illetve akceptálható politikai cél vezeti az előterjesztőt, sőt én abban sem kételkedem, hogy a szándék pontosan az, hogy éppen hogy nyitottabb legyen a lajstrom, illetve hogy a szándék az, hogy minden tényleges vallási közösség a megfelelő elismerést megkapja a Magyar Országgyűléstől. Csakhogy itt két probléma van; mondom, azzal együtt, hogy a javaslattevő jóhiszeműségét én nem kívánom kétségbe vonni. Az egyik maga a listázás, a másik pedig az Országgyűlés, illetve a közigazgatási adminisztráció szerepe. Ez a listázás már az elmúlt hetekben is nagyon sok méltatlan helyzetet eredményezett; az LMP ezért nem vett részt abban a név szerinti szavazásban, amit a Jobbik egyébként a Hit Gyülekezete kapcsán kezdeményezett, mert egész egyszerűen méltatlan a listázás mint intézmény. Korábban éltünk javaslattal, illetve különböző egyeztetéseken elhangzott, hogy lehet, hogy bizonyos szempontból a törvénynek a törzsszövegét lehetett volna szigorítani, komolyítani, különböző egyéb jogi szankciókkal ellátni – de nem listákat kell gyártani! Talán még az is akceptálható, hogy bizonyos időtartam óta, huzamosabb ideje Magyarországon szerepet vállaló egyházak, mondjuk, egy könnyített bejegyzésen essenek át, mint amit az eredeti törvényjavaslat is tartalmazott. De azt lássuk be, hogy a listázás minden érintett egyházi közösséghez tartozó személyeknek a méltóságát sérti! Sérti például a Budapesti Autonóm Gyülekezet tagjait, azt a 3 ezer embert, akik a Hit Gyülekezetéből kiváltak; ugyanolyan vallási tevékenységet folytatnak, mint a Hit Gyülekezete, vannak számosan is, mégsem kerülnek bele. Vagy amit Staudt képviselőtársam elmondott, vannak több ezer éve a világon működő vallási közösségek, nagy történelmi és kulturális hagyományokkal rendelkező vallási közösségek, amelyeknek Magyarországon is működnek több évtizede közösségei. Ezek miért nem kerülnek föl egy listára?

És hosszasan, órák hosszát folytathatjuk a sort, hiszen az elmúlt hetek is arról az egészen szánalmas lobbizásról szóltak, hogy ki az, aki be tudja magát nyomni egy listára, ki az, aki nem. Én azt is értem, hogy lehet, hogy pontosan erre a szánalmas lobbizgatásra érkezett ez a javaslat. Igen, csakhogy, Lázár képviselőtársam, erre a megoldás szerintem pontosan az lett volna, és nem most a zárószavazás előtt, hogy az egész listázást el kell felejteni, és olyan kemény, objektív mércéket meghatározni, ami orientálja a jogalkalmazót.

A másik pedig az Országgyűlés szerepe, az Országgyűlés, illetve a miniszter szerepe. Én azt is egyébként megnyitnám, bár nem mi rendelkezünk kétharmaddal, hogy jó-e az, hogy a bunyevácok elismeréséről a parlament dönt, de ez egy másik kérdés. De világnézeti közösségek elismeréséről politikai döntés szerintem nem születhet. Számomra az, hogy Ausztriában így van, ez nem érv. Mi nem az a párt vagyunk, amely számára az érv, hogy hozunk egy európai példát, és akkor meg vagyunk győzve.

Viszont itt azért két problémára, ami ma még itt talán orvosolható, szeretném föl hívni a figyelmet. Túl az elvi fenntartásokon, hogy egy politikai, illetve közigazgatási döntést születik egyházak tekintetében, ami itt nagyon komoly gond, hogy addig, amíg a bírósági döntéseket az illető személyek, akiknek az alapvető jogát érintette eddig is a bírósági döntés, jogorvoslással megtámadhatták, most ez a jogorvoslati jog a dolog természeténél fogva elvész. Nekem a következő javaslatom lenne – nyilván formálisan ezt nem tehetem meg –, hogy ha

már ezt a számunkra egyébként nem túl szimpatikus javaslatot teszik, van egyszer egy ügydöntő aktus a miniszter részéről, illetve egy másik ügydöntő aktus az Országgyűlés részéről: amennyiben a miniszter ugyanis megtagadja az előterjesztést, így eleve nem kerülhet a történet a Ház elé, ebben az esetben meg kellene nyitni a bíróság felé a jogorvoslati jogot a miniszter határozatával szemben. A másik pedig, hogy az Országgyűlés elismerő vagy inkább elismerést megtagadó határozatával szemben az Alkotmánybíróság felé szintén meg kellene nyitni az utat. Tehát aki kérelmezi, és az Országgyűlés megtagadja az elismerést, akkor legyen még egy kör, amelyet az Alkotmánybíróságnál le tud futni.

S még egy utolsó probléma, amelyet most fölvet ennek a listának – az egyébként, mondom, én érteni vélem, hogy miért történt – szűkítése, hogy mi már az általános vitában fölemlítettük azt, hogy sajnos, szerencsére – megítélés kérdése – az elmúlt évtizedekben jó néhány olyan vallási közösség pótolta egyébként állami szerepet közszolgáltatások terén, akik már az eddigi javaslat alapján sem lennének egyházak január 1-jétől. Osztoylikán Ágnes képviselőtársammal be is terjesztettünk – amit, azt hiszem, az oktatási bizottság át is vett – módosító javaslatot a közoktatási intézmények tekintetében. Akik az eddigi koncepció szerint kikerültek volna január 1-jétől az egyházi elismerésből, azok jórészt szinte kizárólag közoktatási intézményeket tartanak fenn. Akik viszont most kikerülnek ebből a körből, ott komoly szociális szolgáltatások, felsőoktatási intézmények, közművelődési szolgáltatások is veszélybe kerülnek. Tehát ezt az aspektust is meg kellene vizsgálni, hogy pontosan a magyar jóléti rendszernek a hiányosságai miatt, igen, ilyen úgynevezett kiségyházak is nagyon fontos hiánypótló közösségi szolgáltatásokat láttak el az elmúlt tíz-tizenöt-húsz évben. Ha most itt olyan egyházakkal kapcsolatban, mint a buddhista közösségek, methodista egyház, és sorolhatom tovább, ez az elismerés megvonódik január 1-jével, akkor olyan szolgáltatások, olyan közszolgáltatások kerülnek veszélybe – hiszen az egyházi normatíva, ha ezt a közoktatásra már alkalmazott módosítást nem veszik át a további közösségi szektorokra, megszűnik –, amely feladatokat egyébként az államnak kellene teljesíteni.

Úgyhogy azzal együtt, hogy én koncepcionálisan sem meg eljárásilag sem tudok egyetérteni ezzel a javaslattal, mindezzel együtt nagy tisztelettel javasolnám Lázár képviselőtársamnak, hogy egyrészt a jogorvoslat dolgában, másrészt pedig a felsőoktatási, szociális, közművelődési vagy éppen egészségügyi szolgáltatások biztosítása ügyében, tehát ahol eddig az egyházi normatíva alapján lehetett fönntartani ezeket az intézményeket, a megfelelő módosításokat tegyék meg. Köszönöm.

ELNÖK: Tisztelt Bizottság! Tekintettel arra, hogy még további hozzászólók, illetve Lázár János frakcióvezető úr jelezte, hogy szeretne reagálni az eddig elhangzottakra, én azt tartanám szerencsésnek – lehet, hogy nem tudja teljesen végig megvárni itt ezt a vitát, ami egyébként nyilván folytatódni fog a plenáris üléssteremben, hiszen ott fogjuk majd megvitatni záróvitaként –, én visszaadnám a szót Lázár képviselő úrnak.

LÁZÁR JÁNOS (Fidesz): Tisztelt Képviselőtársaim! A formai aggályokra nem szeretnék külön reagálni; ez nyilván az alkotmányügyi bizottság kompetenciája, hogy eldöntse azt, hogy megteszi-e ezt a zárószavazás előtti módosító javaslatot vagy sem, egy dolgot szeretnék megjegyezni. Ebben a Házban nem a kormány hozza a törvényeket, hanem a parlamenti képviselők. Ők tesznek esküt arra, hogy a hazájukat szolgálják. Innentől kezdve én a jövőre nézve is jegyzem meg, hogy azok a fölvetések, hogy milyen alapon próbálnak parlamenti képviselők ilyen komoly törvényeket előterjeszteni, vagy milyen alapon vitatnak meg világnézeti kérdéseket vagy társadalompolitikai kérdéseket és tesznek módosító indítványokat, egyszerűen antidemokratikus maga a kérdés föltétele. Tehát ha valaki hisz a demokráciában, akkor egy parlamenti képviselőnek a mandátumát arra, hogy törvényjavaslatot hozzon be, hogy az elképzelésén módosítson, hogy módosító indítványt

terjesszen be, hogy egy kérdésről véleménye vagy álláspontja legyen, érthetetlen, hogy ezt bárki bármikor miért vonja bármilyen formában kétségbe. *(Dr. Staudt Gábor: Cinikus!)* Ezek szerint nekünk, fideszes képviselőknek minden szocialista egyéni képviselői módosító indítványt kétségbe kellene vonnunk, mert önöknek éppen nincs kormányuk. Ez a vicc kategóriába tartozik. Én azt gondolom, minden parlamenti képviselő felelősséget vállal a döntéseiért. *(Dr. Staudt Gábor: Mellébeszélés!)*

Ami ennek a javaslatnak az előnye, és erre szeretném fölhívni a figyelmüket, tekintettel arra, hogy több olyan képviselő is van a teremben, aki az emberi jogi bizottságnak is tagja: amikor önök számon kérik azt, hogy a buddhisták vagy az iszlám hitet gyakorlók miért kerülnek kizárásra, akkor elfelejtik azt, hogy ha én jól értettem az eredeti javaslatot, az tulajdonképpen az A-B-C melléklettel három osztályba sorolta az egyházakat, amelyek közé én messze nem tennék egyenlőségjelet. Ha jól értettem a javaslatot. Önök úgy gondolják, hogy egy osztályozó javaslat jobb, mint egy olyan javaslat, amelyik azt mondja, hogy ha egyház vagy, akkor viszont egyház vagy, minden fönntartás nélkül? Szerintem az egy vicc kategória, ha valaki azt gondolja, hogy az „egyebek” kategóriája jobb, mint az egyházi kategória. *(Dr. Staudt Gábor: Rossz volt az is! – Dr. Bárándy Gergely: A Fidesz javaslata volt az is!)* Nem a Fidesz javaslata volt; a Fidesz javaslatát most ismertettem, miután elmondtam önöknek. Tisztázzuk: az eredeti javaslatot, ha nem értették volna, amit mondtam, most megerősíteném és világosan fogalmaznék: az eredeti javaslatot a Fidesz parlamenti képviselőcsoportja nem fogja támogatni. Azért nem fogja támogatni, mert az elmúlt hat hónapban és az elmúlt egy hétben elhangoztak olyan érvek, amelyek megfontolásra érdemesek, és amire Schiffer képviselőtársam nagyon világosan rávilágított. Túrhetetlen az, hogy lobbizás, egyéni kapcsolatok, pártpolitikai kapcsolatok, világnézeti-meggyőződésbeli strómanság kapcsán kerüljön be valaki az egyházak kategóriájába, vagy éppen ne kerüljön be. Szerintem ez túrhetetlen dolog. Ezért azt gondolom, hogy sokkal tisztább és világosabb annak a leszabályozása, annak az egyértelmű és világos leszabályozása, hogy mi az egyházzá válás státusbeli, országgyűlési képviselők által objektívnek tartott kategóriája. Ha a Magyar Iszlám Közösség vagy az iszlám vallást gyakorlók az Országgyűléshez kívánnak fordulni, és a minisztériumnak előterjesztik az ezeknek az objektív kategóriáknak való megfelelést, a magam részéről biztosan támogatni fogom az Országgyűlésben azt, hogy ők egyházzá minősítésre kerüljenek.

Úgy gondolom, a fölsorolt egyházak tekintetében valós kételye, társadalmi szerepet megkérdőjelező álláspontja senkinek nem lehet. Lehet világnézeti szempontból megkérdőjelező álláspontja, lehet meggyőződése, ami miatt megkérdőjelezi egy másik egyház létezésének a jogosságát, de ettől óvnám a parlamenti képviselőket. Azért óvnám a parlamenti képviselőket, mert a történelem szolgáltatót már arra néhány példát – a magam egyházából csak a gályarabság példáját tudom itt hirtelen citálni –, amikor átmenetileg kisebbségnek látszó csoportokról azt mondta a többségük, hogy ők nem egyház, ezért vigyük el őket gályarabságra. Tehát az, hogy mi most mit gondolunk arról, hogy valaki most éppen egyház vagy nem egyház, nem gondolom, hogy időtálló dolog, és óvnék attól a minősítéstől, hogy ki milyen politikai összeköttetésekkel rendelkezik, mert akkor föltenném a kérdést, hogy bizonyos egyházak nem rendelkeznek politikai összeköttetésekkel, például az az egyház, amely egyébként államként is funkcionál? Akkor nem értem a megjegyzést és a célzást, ami a Hit Gyülekezeteivel valamiféle politikai összefonódásra vonatkozott. Ha jól tudom, van egy egyház, amelynek állama is van – hát akkor nehezen értelmezhető ez a megközelítés. És hogy most, 2011-ben mi a helyzet, és mi lesz háromszáz vagy ötszáz év múlva, azzal azért óvatosan fogalmaznék, vagy ezer év múlva – bár az egyház örök, és Lukács Tamással ebben soha nem fogunk egyetérteni. De kisebbségek tekintetében vagy kisebbségben lévő vallási-világnézeti kérdések tekintetében óvatos lennék.

Ez a lista – és abban lehet vitatkozni, hogy van-e lista vagy nincs lista; egy mondat erejéig kitérnék erre. De ez a javaslat nemhogy lezárja a listát: most nyitja meg a lehetőséget arra, hogy a Staudt képviselő úr által fölvetett buddhisták vagy iszlamisták egyházi, teljes jogú egyházi státust kapjanak. Ez az én meggyőződésem, és ezért javaslom ennek az elfogadását, mert mi nem korlátozni, hanem nyitni akarjuk.

Nagy vita folyt arról, amit kérdezett Schiffer képviselő úr, a lista tekintetében. Ön azt gondolja, képviselő úr, hogy ma nincs lista? Hát hogyan lenne lista! (*Dr. Staudt Gábor: Kubatov-lista van.*) Az Országgyűlés az egyházzá válás föltételeit így vagy úgy meghatározza. Csak nem a minisztérium vezeti a listát, hanem a bíróság vezeti. (*Közbeszólások.*) Hát nagy különbség, de azt gondolom, amikor egy parlamenti képviselő arról foglalt állást 1990-ben, hogy Magyarországon mit jelent egyháznak lenni, vagy most arról foglal állást, akár csinál listát, akár nem csinál listát, eldönti azt, hogy ki lehet egyház vagy ki nem. 1990-ben is hoztak egy tudatos döntést az akkori többség képviselői, hogy Magyarországon ki lehet egyház. Ez is egy lista, képviselő úr! Az egy más kérdés, hogy hol és ki vezeti. De azt a döntést nem tudja egy szuverén néphatalom képviselője elhárítani magától, nincs más megoldás, ezért demokrácia, hogy eldöntse azt, ki lehet egyház, milyen föltételeknek kell megfelelnie, és milyenek nem. Ezt azért mondom, mert fölvetették többen is az ezer fő kérdését, illetve az objektív kategóriák kérdését. A minisztériumnak nem ex has kell eldöntenie, hogy valaki előterjesztése jogosult vagy sem, hanem megpróbáltunk objektív föltételeket meghatározni, ami hat hónapi tárgyalásnak az eredménye volt, és ami egy pontot kivéve változatlan azzal, mint amit a hat hónap tárgyalása után a Kereszténydemokrata Néppárt parlamenti képviselői előterjesztettek, úgy, hogy az egyházak sokaságával ezt letárgyalták.

Ebben egy olyan pont van, ami óriási vitát váltott ki, ez az ezer főnek a kérdése. Én azon az állásponton vagyok – ebben a parlamenti képviselőtársaim között vita volt –, ezt tükrözi ez az előterjesztés, hogy ne legyen benne az ezer fő, pontosan annak a mozgástérnek a kialakítása és meghagyása végett, hogy annak eldöntése, hogy a társadalom szempontjából melyik az a közösség, amely egyházi státusra igényt tarthat, abban legyen mozgástér és lehetőség. Mert az egy szűkítő meghatározás, hogyha az ezer főt beletesszük, és az ön preconcepciójának az alátámasztására lenne alkalmas. De ha az ezer fő nem lesz benne, akkor már kivettünk egy olyan kritériumot, amely, úgy gondolom, szűkítené azt a kört, amellyel az együttműködés az állam részéről kiemelten fontos.

Amit még itt szeretnék a figyelmükbe ajánlani, a 22. pont elhagyása kapcsán én azért Rubovszky képviselőtársam figyelmét fölhívnám arra, én tudom azt, hogy a Kereszténydemokrata Néppártnak az az álláspontja, hogy világi hatalom egyházzal nem mondhatja ki azt, hogy létezik vagy nem létezik. (*Dr. Rubovszky György egyetértően bólogat.*) Ezért kerül ki az eredeti javaslatból a bírósági analógia, tehát a bírósággal szemben, akit a törvényhozás egyszer egyházzá nyilvánít, ennek fölülvizsgálatára jelen előterjesztés értelmében nincs lehetőség. De ettől különbözik a nyilvántartásnak a kérdése. Előfordulhat olyan eset, hiszen nemcsak a katolikus egyház számára készül az egyházi törvény, hogy a következő időszakban tucatszám érkeznek majd kérelmek a minisztériumhoz; ha nem lesz benne az ezer fő, akkor viszonylag kis egyháznak számító közösség kéri magát egyházként regisztráltatni; a regisztráció után eltelik néhány esztendő, és ő maga dönt úgy, hogy egyházként nem kívánja tovább magát regisztráltatni, és kéri ennek a megszüntetését.

Itt jegyzem meg, hogy az elmúlt húsz esztendőben voltak nagyon nemes célokat követő honfitársaink, akik azért alakítottak egyházat, mert az állam finanszírozási politikája és finanszírozási szisztémája a nemes célok megvalósítását így könnyebbé tette. Engem nemcsak a nemes célok foglalkoztatnak, hanem az ellátottak sorsa is. Megnyugtatom Schiffer képviselőtársamat afelől, hogy a magyar állam egyetlen magyar állampolgárt sem hagyhat ellátatlanul ennek a törvénynek a létrejöttét követően. Magyarul, azt gondolom, a magyar

állam szempontjából X. Y. közösség, akár hétszáz roma származású gyereknek a sorsa kiemelt jelentőséggel bír. És fölteszem azt, hogy a világnézeti meggyőződés mellett, a célok nemes megvalósításának az eszménye is vezérelte azokat, akik időnként egyházakat hoztak létre, mert más az egyházi és a világi közösségek finanszírozása az oktatás területén vagy a társadalompolitika területén. Itt a célt kell akceptálni. És könnyen lehet, hogy ha a célhoz megkapják a forrást, akkor nem tartják fontosnak azt, hogy egyházi közösségként vagy netán vallásukat gyakorolják civil szervezet formájában, de nem ragaszkodnak az egyházként való regisztrációhoz.

Szeretném fölhívni a figyelmüket, hogy várjuk meg azt – ha megkapjuk rá a lehetőséget persze; tudomásul veszem, ha nem ez lesz az álláspont –, hogy a 350-ből hányan fogják kérni a megváltozott föltételek mellett, a kormánnyal való esetleges megállapodás után, hogy őket az Országgyűlés egyházként regisztrálja. Ha a kormányzat a céljaikat tiszteletben tartva, forrásokat biztosít a célok további ellátásához, legyen szó akár hajléktalanokról, legyen szó akár oktatási tevékenységet folytatókról, nézzük meg, akkor hányan fogják majd az egyházi minősítést kérni közülük! Attól tartok, vannak olyanok, akik a társadalmi eszményük megvalósítása végett alapítottak Magyarországon egyházat, és nemcsak a hitbéli meggyőződésük vagy a szabad vallásgyakorlásuk vitte idáig őket. Én tehát óvnék attól, hogy ilyen prekoncepciók legyenek.

Ezért kerül bele garanciális szabályként a törvénybe az a javaslatunk, hogy december 31-éig a kormány megállapodhat. Azért nem mondhatjuk azt, hogy megállapodik, mert ehhez két félre van szükség. Hagyjuk meg az egyházaknak azt a lehetőséget, hogy maguk döntsék el, mit fognak tenni: kérik-e egyházként való regisztrációjukat a minisztériumtól, vagy pedig elengedik ezt a dolgot, és a jövőben, a kormánnyal való egyedi megállapodást követően, civil szervezet formájában gyakorolják a hitüket vagy világnézeti meggyőződésüket.

Ha elfogadják azt a javaslatot, amely az Országgyűlés előtt van, módosító indítványok befogadása nélkül, akkor lezárják a listát, örökre lezárják a listát, legalábbis kétharmad nélkül ez a lista nem megváltoztatható. És nem transzparens, hogy ebbe a listába hogyan és miképpen lehetne a jövőre vonatkozóan bekerülni. Most egy világos rendszer áll föl, amire van nemzetközi példa, és megpróbálunk objektív kritériumokat fölláttani úgy, hogy egyébként ezeknek a közösségeknek a világnézeti meggyőződését ne vonjuk kétségbe. Ez az ezer főnek a vitája, hogy kell-e vonalat húzni vagy nem kell vonalat húzni. Én azon az állásponton vagyok, hogy nem kell beletenni az ezer főt, hanem szabad mozgásteret kell adni; elő kell terjeszteni az Országgyűlésnek, és a képviselők döntenek.

Egyébként azt a megjegyzést itt is elmondom, hogy amikor a bíró dönt, akkor az alapján a törvény alapján dönti el, hogy ki egyház és ki nem, amit a parlamenti képviselő hoz. Itt semmi másról nincs szó, mint hogy a parlamenti képviselő ugyanúgy meghozza a döntését, és meghozza azt a döntését is, hogy ma, július elején kit gondol regisztrálásra alkalmas egyháznak. És majd meg fogja hozni a parlamenti képviselő azt a döntést is a következő években, hogy a jövőre nézve kit gondol ebbe a listába alkalmasnak fölvenni.

A kormány egyébként ezt a javaslatot – Bárándy képviselőtársamnak tájékoztatásul közlöm, amennyit erről tudok – nem tárgyalta. A miniszterelnök részt vett a frakcióülésen, és a közös frakcióülésen, azt hiszem, 4 ellenszavazattal fogadtuk el azt a kezdeményezést, amely ma az alkotmányügyi bizottság elé került a Fidesz-frakció által elkészítve, a KDNP-vel közösen. Ez a konkrét válaszom. De úgy gondolom, hogy a törvényhozásban ehhez minden magyar parlamenti képviselőnek teljes egészében joga van.

Egyeztetések kérdése: fölvetette, hogy tovább kellene egyeztetni. Hat hónapja zajlanak az egyeztetések. Minden koncepcionális kérdés körbe lett járva. Abban a kérdésben, hogy ki mondja ki a végső szót arra, hogy egyházként hogyan és mikor regisztrálható valaki, szerintem ha még hat hónapig egyeztetünk, akkor sem leszünk okosabbak. Előbb-utóbb a parlamenti képviselőknek kell annyi bátorságuk legyen, hogy döntsenek, és, képviselő úr, ne

áltassa magát azzal, hogy amikor elfogad egy törvényt, legyen akár nagyon liberális a törvény, legyen akár nagyon konzervatív, akkor anélkül, hogy kimondaná, mégis eldönti azt, hogy ki lesz egyház Magyarországon. A bíró csak regisztrál.

Ennyit szerettem volna kiegészítésképpen elmondani. És megnyugtatom képviselőtársaimat, ami az iszlámot és más vallási közösségeket illeti – és ezt még egyszer szeretném nyomatékkal aláhúzni: a vallási közösséget nem jogi értelemben, hanem társadalmi értelemben gondolom –, én még tudnék mondani másik tucatnyit, amelyről úgy gondolom, hogy fontos társadalmi tevékenységet végez. De erről egyenként beszéljünk az Országgyűlésben! Önök tisztességesebb dolognak gondolják azt, hogy egy-egy egyház, akár a hívein keresztül, akár a politikai kapcsolatain keresztül, akár bármilyen más kapcsolatain keresztül elintézi, lebulizza azt, hogy belekerüljön, vagy hogy a másik ne kerüljön bele a listába? (*Dr. Staudt Gábor: A Hit Gyűli hogyan került bele?*) Szerintem ne vonjuk meg az országgyűlési képviselőktől azt a jogot, hogy teljesen nyílt vitában, nyílt sisakkal vívjuk meg, hogy ki legyen egyház vagy ki ne legyen egyház, ha már vesszük a bátorságot ahhoz, hogy ebben a kérdésben állást foglalunk. Ha megtehetjük azt, hogy a bunyevácoknak azt mondjuk, hogy maguk nem kisebbség, és ezt megtette az Országgyűlés, és ebben elég széles együttműködés és egyetértés bontakozott ki, akkor azt gondolom, vannak a szuverenitásnak olyan kérdései, amelyben a szuverenitás adta felelősséggel élni kell.

Köszönöm Balsai elnök úrnak a lehetőséget; valóban, még más törvények kapcsán is van teendő, mert közben a Házbizottság is ülésezik tudomásom szerint. (*Moraj.*) Ezért Lukács Tamás nyilván minden további kérdésre válaszol. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Tisztelt Bizottság! Visszatérünk a bizottság megszokott tárgyalási rendjéhez, és Lukács Tamás előterjesztő urat arra kérem, várja meg türelemmel; ő fogja az összefoglaló előterjesztői véleményt elmondani. Elmondanám, kik jelentkeztek pótlólag, illetőleg második hozzászólásra. Utoljára Szakács Imre szólalt fel; Gaudi Tamás jelentkezett még, Turi-Kovács Béla, Lamperth Mónika, Harangozó Tamás – ezek mind első felszólalások. Második hozzászólásra még Bárándy Gergely képviselő úr jelentkezett, illetve Rubovszky György képviselő úr, Schiffer képviselő úr. Természetesen mondanám, hogy amennyiben nem ma, hanem valamikor holnap hajnalban fogadjuk el a törvényt, annak az lesz az oka, hogy a plenáris ülésen is mindenki hozzászólhat még a záróvitában.

Most tehát következik, mivel Szakács Imre volt legutóbb, egy ellenzéki képviselő: Gaudi-Nagy Tamás képviselő úr.

DR. GAUDI-NAGY TAMÁS (Jobbik): Köszönöm, elnök úr. Ez egy sarkalatos törvényjavaslat. Nagyon sokat vitatkoztunk az alaptörvény vitájában arról, hogy a sarkalatos törvények fogják kitölteni az alaptörvény tartalmi elemeit. Ezzel egyetértünk természetesen; bár vitattuk az alaptörvény sok elemét, megszavazta a kétharmados többség.

Azt gondolom, eleve egy tévútra került a javaslat akkor, amikor ez képviselői előterjesztések formájában jött elő. Tudom, Lázár János elmondta a véleményét, mindenki jogosult indítványokat előterjeszteni, azonban egy ilyen súlyú, jelentőségű, alapvető, lelkiismereti és vallásszabadsági kérdésben alapvető lett volna, hogy egy kötelező társadalmi egyeztetés útját szükségképpen bejáró kormányzati előterjesztésről legyen szó. De ha már így alakult, és KDNP-s előterjesztés formájában a Ház elé került ez a javaslat, én egyrészt annak örültem és örült sok képviselőtársam, hogy a KDNP kezébe került ez az ügy, hiszen valóban úgy tudjuk, úgy lett meghirdetve, úgy híresztelik, hogy a Fidesz–KDNP együttműködésben a KDNP az, amely alapvetően a lelkiismereti és vallásszabadságbeli kérdésekben hitelesen, felkészülten képviseli a keresztény embereket, és nyilván ebből fakadóan a lelkiismereti és vallásszabadsághoz korrekten áll hozzá.

Azt gondolom, hogy ez a javaslat, amelyet a KDNP előterjesztett, alapvonalaiban nem is volt rossz, bár emlékszünk a múlt heti név szerinti szavazásra, ahol már akkor ott kifogásoltuk, tehát Szakács Imre képviselőtársamra visszautalnék, igenis voltak már jelentős kifogások a listával kapcsolatban, többek között a múlt hétfői szavazás is erre utal. Én viszont megdöbbenve látom, és tulajdonképpen nagyon nagy együttérzéssel vagyok a KDNP képviselőivel szemben, mert tulajdonképpen egy általuk gondozott, előkészített, több tekintetben szimpatikus elemeket is tartalmazó törvényjavaslatot gyökerében alakít át ez a zárószavazás előtti módosító javaslat. Ez oly mértékben, olyan radikálisan nyúl hozzá az eredeti koncepcióhoz, mintha mondjuk, egy földtörvény vitájában zárószavazás előtti módosító javaslatként az kerül be, hogy a külföldieket egyébként tulajdonlásból kizáró megoldás helyett mégiscsak szerezhessenek a külföldiek földtulajdont. Tehát olyan mértékben borítja fel a rendszert, ami, úgy gondolom, abszolút nem felel meg a Házsabály előírásának. Erről teljesen más véleményünk van, ez igenis, nem fér bele ebbe a műfajba, amit most itt az Országgyűléssel végigcsinálnak.

Teljesen egyértelmű a helyzet, és meg kell kérdeznünk igazából azt, hogy ha és amennyiben most ezt a listát kell részünkről törvénymódosító javaslatként figyelembe venni, akkor adják részletes okát annak, hogy miért, milyen kritériumok szerint ment át ezen a vizsgán például a Hit Gyülekezete. Itt utalnék arra, hogy a Házsabály az indokolási kötelezettséget nem egy formálisan, két mondatral kielégíthető szempontként írja elő. Egy ilyen súlyú zárószavazás előtti módosító javaslat, 12 oldalas javaslat két mondatot kap az indokolásban, az egyik az, hogy rendezze az egyházak státusát, a másik pedig az, hogy jogtechnikai és nyelvtani pontosításokat tartalmaz. Nagyon jól tudja mindenki, hogy ez nem ilyen módosításokat tartalmaz, hanem radikálisan nyúl bele a rendszerbe, és az eddigi többlépcsős kategóriák helyett létrehozza az egy, már elismert egyházi kategóriát, és abba mindenfajta érdemi indokolás nélkül csúszik ez bele. Pontosan Lázár János képviselőtársam utalt rá, hogy túrhetetlen az, hogy itt különböző lobbitevékenységek hatásmechanizmusai érvényesüljenek a törvényjavaslat kapcsán. Az ember nem tud másra gondolni, mintsem hogy itt valamifajta valóban erőteljes lobbitevékenység nyomán csúszhatott be a Hit Gyülekezete ebbe a kategóriába. Egyébként a Baptista Egyház az eredeti javaslat szerint már benne szerepelt; én nem értem igazából, miért két egyházzal van itt most szó. Itt csak és kizárólag a Hit Gyülekezete az, amelyik most ebben a rendszerben megjelent. Ugyanis a többi egyház részéről a szigorú törvényi előírás szerinti követelményrendszert teljesíteni kell majd az egyedi elbírálás rendszerében. Tehát igenis, nagyon is kíváncsiak vagyunk arra, hogy milyen szempontok alapján vitte át a lécezt a Hit Gyülekezete.

Megdöbbenő számunkra, hogy abból az objektív kritériumrendszerből, amelyet több hónapon keresztül ezek szerint vitattak különböző szervezetekkel, egyházakkal, most valóban egyik napról a másikra kiesik az egyik leglényegesebb elem, ez a legalább ezer, lakóhellyel rendelkező természetes személy tag. Ez megint csak egy olyan érdemi belenyúlás a javaslatba, ami egyszerűen nem indokolható semmivel.

Nagyon sajnálom azt, hogy egy ilyen súlyú, a lelkiismereti és vallásszabadság kérdéskörébe tartozó ügyben az egyházak számára nincs lehetőség arra, hogy véleményt formáljanak. Az még hagyján, persze az sem bocsánatos, hogy mi sem tudjuk megfelelő szakértői háttérrel kezelni ezt a javaslatot, és érdemi, komoly szakmai kritikát megfogalmazni mindazon túl, amit most itt gyorsan ki tudtunk alakítani. De hogy az egyházak kimaradtak, és egyik pillanatról a másikra egy koncepcióváltás nyomán kell hogy szembesüljenek azzal, hogy hogyan fog kinézni a jövőben az egyházak jogállása és a lelkiismereti és vallásszabadság kérdése, úgy gondolom, ez elfogadhatatlan.

Mélyen egyetértek Schiffer András képviselőtársammal, és magam is szerettem volna javasolni azt, hogy a jogorvoslati rendszer kiejtése a bejegyzési eljárásból egyszerűen elfogadhatatlan. Már önmagában is elfogadhatatlan szerintem, hogy a bírósági rendszer

helyett az Országgyűlés magához vonja ezt a jogkört. Több tucat, több száz egyedi eljárásban, nem tudom, egyáltalán milyen rendszerben fog dönteni az Országgyűlés; részletszabályokat nem tartalmaz a javaslat arra, hogy az Országgyűlés megfelelő házszabályi rendelkezések hiányában mit fog tenni egy ilyen eljárás során, milyen határidőkkel és milyen szempontok szerint fog eljárni.

S konkrétan nevesítve én is szeretném felhívni a figyelmet arra, akár az Örmény Ortodox Egyház tekintetében, hogy XVI. Benedek pápa nemrégiben egyértelműen üdvözölte ennek az egyháznak a létét, tehát ez egy elismert, bevett egyház, nem tudom, milyen szempont alapján gondoljuk azt, hogy ők most kiejthetők. Vagy hogy az Erdélyi Gyülekezet például, amely nagyon sokat tett Erdélyből elűzött testvéreink lelki gondozásáért, milyen szempontok szerint maradt ki ebből a rendszerből.

Tehát nagyon sok a kérdőjel, és igazából az objektív kritériumrendszernek a felpuhítása és az Országgyűlés hatáskörébe való utalása, annak érdemi megindokolása nélkül, úgy gondoljuk, elfogadhatatlan. További érdemi érveinket majd a vitában fogjuk kifejteni. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Már a múltkor elmondtam, képviselő úr, a magyar katolikus örmény egyház részegyháza a katolikus egyháznak, tehát nem kell külön felsorolni. Ahogy a görög katolikusok sincsenek felsorolva, és ha lenne keleti katolikus, az sincs felsorolva. Az örmény ortodox pedig egy olyan ortodox egyház, amely nem szerepel a 14-ben; majd megoldják, ha ezt a parlament így fogadja el.

Folytatjuk a hozzászólásokat. Turi-Kovács Béla következik.

DR. TURI-KOVÁCS BÉLA (Fidesz): Először arról szeretnék szólni, amivel egyet tudok érteni. Egyetértek azzal, hogy a listázás nem szerencsés. Ezen belül azonban az a véleményem, hogy ebben az esetben következetesen a listázást el lehetne, el kellene hagyni. Ugyanis az a helyzet, hogy az eddig történelminek nevezett egyházak tekintetében kifejezetten, én személy szerint katolikusként sértőnek gondolom, hogyha olyasfajta különbségtétel van, hogy nekünk lista alapján kell valamiben megfelelni, míg másoknak majd valamilyen más eljárás alapján kell megfelelni. Ezt én javaslom, hogy fontoljuk meg. A listát, úgy, ahogy van, álláspontom szerint érdemes lenne elhagyni.

A második észrevételem már inkább kritikái. Én azzal egyetértek, és azt gondolom, talán a célszerűség is ezt diktáltja, hogy a miniszterhez kerüljön a regisztráció lehetősége. Azonban az kétségtelen, hogy a miniszter ebben az esetben érdemi vizsgálatot kell folytasson, hiszen két dolgot mindenképpen vizsgálnia kell, meg még azon kívül mást is, de hogy van-e, rendelkezik-e megfelelő hitelvel, tehát hogy van-e hitelve és hogy van-e rítusa, ezt el kell tudni dönteni. Mármint e tekintetben olyan döntés születik, amely államigazgatási szinten dönt el bizonyos hitbéli kérdéseket. Ha ebben vita van, márpedig vita lehet, és ez úgy kerül tovább a parlament elé, a parlament feloldhatatlan helyzet elé kerül. Következésképpen a jogorvoslat meggyőződésem szerint ebben az esetben igen nehezen mellőzhető, és ha van jogorvoslat, akkor ez úgy kerülhet a parlament elé, amikor legalább azok a kérdések, amelyeket csak politikai oldalról lehetne eldönteni, azok szakmai kérdésként eldöntésre kerülnek.

Úgy gondolom, egyébként pedig összességében maguk a módosítások kifejezetten azt a célt szolgálják, hogy létrejöjjön egy olyan helyzet, amely valamennyi egyház számára, ideértve a számomra egyébként is fontosnak tekintett iszlám egyházat is, egy olyan helyzet, amely a történelminek mondott vagy történelmileg elfogadott egyházak tekintetében semmilyen különbségtételt nem alkalmaz. Ha ezeknek megfelel ez a javaslat, akkor úgy gondolom, hogy jó szívvvel el lehet fogadni.

Hogy lehet-e ezt koherenciazavarnak tekinteni vagy nem, erre szeretnék még nagyon röviden kitérni. Az én álláspontom szerint a gyakorlatunk szerint föltétlenül.

ELNÖK: Képviselő úr, csak azért, hogy tisztázzuk: ez az elhagyási javaslat ennek a módosításnak legyen a módosítása? *(Dr. Turi-Kovács Béla: Igen.)* Tehát szavazzunk majd róla – jó, rendben van, följegyeztük, Rubovszky képviselő úr javaslataival együtt egyelőre.

Elsőkörös felszólaló következik: Harangozó Tamás, utána Lampérth Mónika.

DR. HARANGOZÓ TAMÁS (MSZP): Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelt Frakcióvezető Úr! Megütötte a fületem az expozéjában, hogy bár 2011. év végéig lehet a kormánnyal tárgyalni, a lista nyitott. Hát, szerintem ez a lényeg, frakcióvezető úr – a sok mellébeszélés teljesen fölösleges volt.

Nem hiszem, hogy nem érti a különbséget; nagyon megtisztelne, ha figyelne rám. Nem hiszem, hogy nem érti a különbséget Lázár János, hogy egy parlamenti többség absztrakt szabályokat hoz, és a konkrét végrehajtást egy független hatalmi ág, egy politikától mentes, politikailag semleges független hatalmi ág hajtja végre, tudniillik a bíróság, amelynek a döntése ellen egyébként fellebbezési lehetőség is van. Ne értené a különbséget, hogy egy politikus, egy kormánytag és egy mindenkorai politikai többség konkrét ügyekben, konkrét egyházi kérdésekben kell hogy megnyilvánuljon. Dehogynem érti, frakcióvezető úr! A történet csak arról szól, hogy a konkrét ügyekben önnel, önökkel, Orbán Viktorral és Lázár Jánossal kelljen egyezkedni, kelljen megegyezni, kelljen akármilyen megegyezésre jutni *(Derűtség a Fidesz képviselői részéről.)*, hiszen ez a döntés a kormány egyik tagjánál lesz, a miniszternél, a másik fele pedig a parlamenti többségnél lesz.

És hogy ne legyen olyan jó kedve a kormánypárti képviselőtársaimnak, hogy értsék, miről van szó, ugye, ezt már hallottuk a miniszterelnök úrtól, hogy először pozíciót foglalunk, utána tárgyalunk – ez nagyon megy mostanában, és egyébként a maga módján zseniális is, csak azt hiszem, hogy a demokratikus hagyományoktól igen messze van. *(Dr. Vitányi István: Ez Török Zsolt volt!)* Olvasom: „A miniszter a nyilvántartásba vételi kérelmet elutasítja, ha a 11. §-ban foglalt feltételek nem állnak fenn. A feltételek hiánya esetén a nyilvántartásba vételi kérelemről az Országgyűlés nem dönt.” Magyarul a diszkrecionális jogköre a miniszternek van meg, megkerülve egyébként a parlamentet is, ami ellen nincs fellebbezési fórum. Tehát a miniszter saját maga meg tudja akasztani, itt már Lázár Jánossal sem kell tárgyalni egyébként ebben az esetben.

Ami sokkal aggasztóbb, és erre viszont választ is szeretnék kérni, hiszen az előterjesztővel néhány hete itt a bizottsági ülésen már volt érdemi vitánk, és sajnos az idő engem igazolt. A 4. pont azt mondja: „A 11. §-ban foglalt feltételek teljesítése mellett sem jegyezhető be egyházként olyan közösség, amellyel szemben működése során az illetékes állami szerv nemzetbiztonsági kockázatot állapított meg.” Hogy ez milyen típusú, ebbe bele se akarok menni, hogy ezt akkor ki rendeli meg, hogyan, és ennek milyen szintet kell elérnie, hogy egyes tagja vagy az egész közösség; ez tehát egyébként értelmezhetetlen, és pont egy kormánypárti képviselőtársam mondta, hogy egy egyház hogyan jelenthet nemzetbiztonsági kockázatot – egy-egy tagja jelenthet. De akkor az az érv kapott hangot, talán épp Lukács képviselőtársamról, hogy ez csak a még egyházként nem működő szervezetekre vonatkozik, a már bejegyzettekre már nem. Hát, az a rossz hírem van, hogy az itt betervezett törvény szerint igen. Hiszen a 24. pontjuk szerint „a miniszter az Országgyűlés elé terjeszti annak az egyháznak a megszüntetésére vagy törlésére vonatkozó javaslatot, amelynek tevékenysége alaptörvénybe, jogszabályba”, illetve a bejegyzést meg kellett volna tagadni, ami nyilvánvalóan az előző, általam felsorolt pontnál is úgy volt. Tehát szeretném azt a „jó hírt” közölni a meglévő egyházakkal is, hogy ez a tárgyalás, amire Lázár úr kényszeríti őket, ez folyamatos lesz, nemcsak az egyszeri bejegyzésről szól, hiszen bármikor bármelyik egyházat

a miniszter javaslatára az Országgyűlés kétharmados többsége heteken, napokon belül megszüntetheti. Ami elég durva, hogy nem kell már neki jogszabályba ütközést sem bizonyítania, elég egy kétes, ködös nemzetbiztonsági jelentést meg sem mutatnia nyilván, hanem csak bejelentenie, hogy nemzetbiztonsági kockázatot jelent valamelyik egyház működése. Én éppen a sajátomra kérdeztem rá, hogy ha a katolikus egyház valamelyik tagját esetleg kémkedésen vagy bármi máson érik ebben az országban – biztos, hogy nem lehet ilyen, hiszen a világtörténelemben ilyen még nem volt –, akkor be lehet-e szántani Magyarországon a Magyar Katolikus Egyházat. Szeretném mondani, hogy egyébként a törvényjavaslat szerint utólag is igen, be lehet. Nyilvánvalóan politikai szándék remélhetőleg erre még nincs, de ez már nem sok mindent jelent. *(Közbeszólások.)*

Ha nem érti képviselőtársam, mi a különbség a között, hogy az ügyész – bár tudom, hogy mostanában az ügyész és a miniszter között már nem sok fogalmi különbség van az önök idején, de hogy az ügyész – keresete alapján lehet törölni a nyilvántartásból jogszabálysértés miatt, meg hogy a miniszter mint politikus majd eldönti, vagy az apparátusa, nem tudom, nyilván a miniszteri apparátus fog majd nyomozni a törvénytörések és jogszabálysértések ellen, egyszerűen abszurd az egész, és képviselőtársam nyilván nagyon jól tudja, hogy miről szól, de hangzatos beszéde egyébként biztosan sok mindenkit meggyőzött.

Ez a bizottság, abban igaza van, egyet tud tenni: hitvitát, sőt szakmai vitát sem igazából itt kellene lefolytatni. Ez a bizottság egyet tud megítélni mint szakbizottság: hogy az előttünk lévő javaslat házszabályszerű-e egyáltalán vagy nem. De ebben viszonylag könnyű helyzetünk van, képviselőtársaim, mert maga az előterjesztő nyilatkozta jegyzőkönyvben nem olyan régen, egy fél órával, háromnegyed órával ezelőtt, hogy nem házszabályszerű ez a javaslat, hiszen maga mondta Lázár János is és az előterjesztő is, hogy ez egy koncepcionális javaslat, egy koncepcionális módosítás, a koherenciázavarnak itt nyoma sincs, ez nem koherenciázavart kiküszöbölő módosítás.

Én azt a konkrét indítványt szeretném tenni a bizottságnak, hogy vagy ne fogadja el ezt a javaslatot, vagy javasoljuk a Házbizottságnak, hogy erről a törvényről ma már és ebben az ülészakban már végszavazás ne legyen; szeptemberben, kellő körültekintéssel folytassuk ezt a vitát. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Lamperth Mónika még első körben jelentkezett, úgyhogy őt illeti a szó; utána következnek a második hozzászólások.

DR. LAMPERTH MÓNIKA (MSZP): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselőtársaim! Én igazából azt szerettem volna világosan bemutatni, hogy az, amiről Lázár János képviselő úr, frakcióvezető úr beszélt az elején, mármint hogy ez a nyilvántartásba vételi hatáskör az Országgyűléshez kerül, ez nem így van. Ez az érdemi hatáskör a miniszternél van, és azáltal, hogy semmilyen jogorvoslatot nem enged ez a rendszer, ez egy olyan kizárólagos joga egy politikusnak, amely döntésével bármikor megakaszthatja azt, hogy az Országgyűlés elé kerüljön a nyilvántartásba vétel. Ez a módosító indítványból világosan kiderül. S miután Harangozó Tamás képviselőtársam ezt nagyon világosan megérvelte, én nem is akarnám tovább rabolni a drága idejüket, csak szeretném, ha tisztában lennének a kormánypárti képviselők is azzal, hogy ezzel a döntéssel milyen kockázatot vállalnak.

Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Három második hozzászóló van...

LÁZÁR JÁNOS (Fidesz): Szeretnék válaszolni, elnézést, elnök úr, de ha megengedi, az első körben elhangzott utolsó három kérdésre szeretnék válaszolni. *(Dr. Bárándy Gergely: Elnézést, de hát azért tartsuk be a sorrendet!)*

ELNÖK: Hozzájárul a bizottság? *(Közbeszólások: Igen.)* Parancsoljon! *(Derültség.)* Szavazhatunk. Ki járul hozzá ahhoz, hogy Lázár képviselő úr válaszolhasson? *(Közbeszólások.)* Megszámoljuk, képviselő urak, természetesen megszámloljuk. Vannak kétségeik, hogy többség van? Vagy a többit is vegyük számba? Nagyon szívesen számolunk, elvégre még csak este 8 óra van. *(Szavazás.)* Ez 18 igen. Parancsoljon, képviselő úr!

LÁZÁR JÁNOS (Fidesz): Sok félreértés van, illetve azt látom, a racionalitás helyett az indulatok átvették a helyzetet, és ennek nem sok értelme van már.

Föltételezem, hogy nem olvasták el jól a törvényjavaslatot, bizonyára ebből adódik... *(Derültség az ellenzéki képviselők részéről.)*, a sok idő ellenére nem volt alkalom részletesen elolvasni. Ez még csak hagyján, de a saját maguk által, a szocialista frakció által megszavazott törvényeket sem ismerik. Én úgy tudom – lehet, hogy rosszul –, hogy ha a miniszter határozatot hoz, a Ket. alapján a szükséges lépések megtételére bárkinek lehetősége van Magyarországon. Azt hittük, ezt ismerik a törvényhozók, és nem kell külön szabályozni, de ezek szerint nem ismerik a saját maguk által hozott törvényeket. Ennyit a jogorvoslatról. Tehát ha ez a minisztériumban, közigazgatási eljárás keretében kerül sorra, mint ahogy így kerül sorra, ebből a javaslatból ez teljesen világosan kiderül. Azt gondolom, ez nem lehet kérdés azok számára, akik ismerik a törvényeket.

Mint ahogy az is teljesen világosan kiderül, hogy az a kétely vagy az az aggály, hogy a parlament törölheti vagy a minisztérium törölheti, erről szó nincs. Pont ez a dolog lényege, hogy amennyiben egyházzá nyilvánítják, akkor a jogszabálytervezetben meghatározott formában van az egyházként való megszűnésre lehetőség, de a parlamentnek egyoldalú aktussal vagy a minisztériumnak egyoldalú lépéssel semmiféle kompetenciája és lehetősége nincs arra, hogy megszüntessen egyházat. Ez a javaslat lényege, erre utalt Rubovszky képviselőtársam módosító indítványa, aki még a nyilvántartásból való törlést is ki kívánja venni a törvényből, hogy ez a félreértés maximálisan elkerülhető legyen. Én azt gondolom, hogy a nyilvántartásból úgy is ki lehet törölni, ha nem parlamenti vagy minisztériumi aktus mondja ki az egyházak tekintetében azt a szót, amit adott esetben megszűnés esetében ki kell mondani.

Ami pedig a megállapodásokat illeti, ezt is érdeklődéssel hallgattam, amit Harangozó képviselőtársam mondott. Bár azt gondoltam, amióta a parlamentben van, talán ha a mi kormányzásunk alatt nem is tájékozódott, de az előző kormány alatt némi információt gyűjtött arról, hogy ma Magyarországon nemhogy a kormány köt megállapodásokat az önkormányzati jogi tevékenységének gyümölcseként, hanem miniszterek köthetnek megállapodásokat civil szervezetekkel; mint ahogy napi gyakorlat, hogy oktatási tevékenységet ellátó civil szervezettel oktatási normatívák folyósítása végett az oktatási miniszter köt megállapodást. Hát ne vicceljünk már ezzel! Hát önkormányzatok nem tudják azt, hogy az önkormányzatok kormányzása alatt az Oktatási Minisztérium nyolc év alatt rendszeresen, naponta kötött különböző világnézeti, különböző meggyőződésű társadalmi szervezetekkel, civil szervezetekkel megállapodásokat arra, hogy feladatokat lássanak el? Akkor azt gondolom, a jelenlegi kormánynak is van lehetősége a jogszabályok alapján, hogy éljen ezzel a lehetőséggel, és megállapodásokat kössön. Mint ahogy köt is megállapodásokat; ez húsz éve a kormányzati struktúrában kormányzati kompetencia, hogy megállapodásokat kötünk társadalmi szervezetekkel, civil szervezetekkel vagy egyházakkal különböző feladatok ellátására. Eddig ezzel nem volt semmiféle probléma, sőt, önkormányzatok jogvédőként léptek föl, ha netán egy új kormány azt mondta, hogy fölül kell vizsgálni egy-egy megállapodást, mert visszaélésre adhat lehetőséget, hogy nem volt transzparens az eljárás. Volt erre példa. Hány alapítvány lát el oktatási funkciót? Hány alapítvány lát el egészségügyi szolgáltatási funkciót? Hány alapítvány, civil szervezet lát el szociális funkciót? Nem nagyon értem, mi a gond a kormány és civil szervezet közötti

megállapodással. Ez teljesen normális, bevett gyakorlat volt eddig, és nem hiszem, hogy nekünk arra mandátumunk lenne, hogy egy kormányt ilyen vonatkozásban korlátozzunk. Úgyhogy ez egy nagyon rossz vonal, amit Harangozó képviselőtársam fölvetett.

Ami pedig az általam elmondottakat illeti, ez a konzultációknak az eredménye, képviselő úr. Ebben a teremben több olyan képviselő van, pártállástól függetlenül, akit nagyon érdekelt az, hogy mi lesz azzal a 350 egyházzal, illetve azokkal, akik közülük társadalmi feladatot látnak el, hogy mi fog velük történni, ha az egyházi körből kikerülnek. Mert eddig, ha a múlt héten jól láttam a sajtóhíreket és az MSZP megnyilvánulásait, nem okozott olyan óriási problémát, hogy 350-ből kikerül 300. Most hirtelen ez olyan óriási probléma lett Harangozó képviselőtársam számára. Nekem probléma annak a 300-nak a kikerülése is, mert ismerek olyan pasztorációs közösséget, amelynek a tevékenységén 700 cigány gyerek sorsa múlik, és engem kifejezetten izgat az, hogy velük mi lesz, és mi lesz majd ennek a szervezetnek a sorsa, mert az előző döntés alapján is kikerültek volna az egyházak közül. Ezért azt gondolom, hogy amilyen feladatot ellát, ahány emberről gondoskodik, amilyen fontosságú és súlyú a feladat, igenis, a kormányt arra kell kötelezni, hogy keresse a megállapodás lehetőségét. A mi javaslatunk egy átmeneti javaslat azokra vonatkozóan, akik jelenleg feladatot látnak el, mert ez a kérdés nem maradhat rendezetlenül. Több ezer, több tízezer ember sorsáról van szó. Mi azt mondjuk, hogy december 31-éig ennek a munkának a megszüntetéséről, átstrukturálásáról vagy folytatásáról megállapodást kell kötniük a kormánnyal, megállapodást köthetnek a kormánnyal. Mint ahogy egyébként január 1-je után azt a kompetenciát a kormánytól, hogy ő megállapodást kössön a nem egyházaknak minősített társadalmi szervezetekkel, senki nem vitathatja el. Ez napi gyakorlat most is! Ezt önök pontosan tudják! Akkor ez egy álvita, mert ez, úgy gondolom, hogy ha megállapodásos alapon működik több száz civil szervezettel, alapítvánnyal, köztestülettel vagy bármilyen más tevékenységet ellátóval, akkor miért ne működhetne olyanokkal, akik korábban egyházi minősítésben voltak, és akár átmenetileg vagy hosszú távon ebből a listából kikerülnek? Bízunk rá az egyházakra, hogy a tárgyalások függvényében ők kérnek-e egyházi státust, vagy nem kérnek egyházi státust.

Még egyszer mondom, képviselő úr, én érteni vélem azokat az aggályokat, amelyeket ön azzal kapcsolatban hozott föl, hogy egy minisztériumnak lehet-e ilyen kérdésekben döntési kompetenciát vagy döntés-előkészítési kompetenciát biztosítani. De képviselő úr, ha elolvassa, nem ezt a javaslatot, hanem az eredeti javaslatot, ott objektív föltétel- és szempontrendszer volt felsorolva tizenvalahány pontban, hogy minek megfelelni ahhoz, hogy valaki egyház lehessen a listán és egyáltalán Magyarországon. Most mi a listát kinyitjuk, ugyanakkor az objektív szempontokat megtartjuk. Egy olyan van, amiben én vitakész vagyok, hogy az ezer fő szerepeljen vagy ne szerepeljen. Ha az ezer fő szerepel – ez világnézet vagy meggyőződés kérdése –, akkor nagyon sok vallási közösség számára – ismét nem jogi fogalmat használok – nem adjuk meg a lehetőséget, hogy valaha is egyház lehessen. Én pedig azért vettem föl a mai frakcióülésen, hogy ez a törvény nincs rendben, mert azt gondolom, meg kell adni annak a lehetőségét, hogy rövid vagy középtávon egyházak lehessenek, transzparenssé kell tenni azt a módszert és rendszert, amivel valaki egyház lehet Magyarországon; nem háttéralkukkal és nem asztal alatti alkukkal kell ezt lehetővé tenni. És nézetem szerint ez a rendszer sokkal átláthatóbb és sokkal világosabb, mint amit eredetileg a törvény el tudott volna érni. Ehhez kérjük a támogatásukat.

Ami a Hit Gyülekezetét illeti, nem nagyon értem jobbikos képviselőtársaimat – vagy nagyon értem –, mire vonatkozik az a politikai akció, amit itt elkezdtek és a parlamentben folytatják majd, és a következő hetekben-hónapokban folytatni fogják. Én nem venném magamnak a bátorságot arra, legyen szó bármely közösségről, hogy én annak a közösségnek, egy-egy embernek a szabad véleménynyilvánítását, a szabad vallásgyakorlását vagy a vallástalansága szabad megvallását megkérdőjelezzem. Úgy gondoltam eddig Gaudi

képviselőtársamról, hogy ő ugyanezen az alapon áll, ebben a kérdésben egy alapon állunk. Akkor legyen szó akár a Hit Gyülekezetéről, legyen szó akár a muzulmánokról, legyen szó akár a különböző zsidó közösségekről (*Dr. Staudt Gábor: Csakhogy az egyik bekerült, a másik nem!*) vagy a különböző keresztény közösségekről, tudnék tucatnyi olyan neoprotestáns közösséget mondani, amely az én véleményem szerint jó közszolgálatot is végez, és most mégsem lesz egyház (*Dr. Gaudi-Nagy Tamás: De akkor miért?*) a jelenlegi státus szerint. De remélem, január 1-je után lehetőséget kapnak –, ha megengedik, akkor befejezem a választ –, lehetőséget kapnak arra, hogy egyházzá válhassanak, transzparens és átlátható formában. De azt megkérdőjelezni, hogy jó vagy rossz ügyet szolgálnak, szerintem ne tegyünk meg (*Dr. Gaudi-Nagy Tamás: Nem is mondtunk ilyet.*), mert ez másik ember vallás- és véleménynyilvánítási szabadságát érinti.

Másrészt én nem tudok jó néhány és ezernyi kérdésben azonosulni azzal, amit bizonyos egyházak képviselnek, de azért van egy objektív szám, ami mellett nem lehet szó nélkül elmenni. Ez az objektív szám pedig az, hogy ha megnézik azt, hogy Magyarországon az 1 százalékos adófelajánlásokból milyen egyházak részesülnek és milyen mértékben, az valamiféle képet ad arról, hogy ezeknek az egyházaknak és közösségeknek mi a társadalmi támogatottsága, milyen mélységben vannak beágyazódva a magyar társadalomba, milyen feladatot és felelősséget vállalnak. Nem vitatható módon, akár tetszik nekünk, akár nem – ez mindenkinek a szubjektív vélemény kategóriájába tartozik –, a Hit Gyülekezete igenis egy, a társadalom által jelentős mértékben támogatott közösségnek számít ma Magyarországon. (*Dr. Gaudi-Nagy Tamás: De milyen áron! Hány család ment tönkre?*) Nézze, ez már a vélemény kategóriába tartozik szerintem, mert a mai törvények alapján, úgy tudom, ez a közösség törvényesen végzi a tevékenységét, másik 350-nel együtt. Tudomásom szerint ezzel kapcsolatban, én nem emlékszem rá, lehet, hogy volt ilyen, bárki is eljárást indított volna. Ez eddig nem volt előttem, de lehet, hogy volt ilyen, hogy valaki ezt megkérdőjelezte volna.

Ami a nemzetbiztonsági kontrollt illeti, ha jól tudom – de javítsanak ki, jobbikos képviselőtársaim, ha nem jól tudom –, a Jobbik volt ennek az ötletadó gazdája. Ha nekünk olyan célunk lenne bármelyik közösséggel, ami nemzetbiztonsági veszélyt hordozna magában, akkor mi ezt a módosító indítványt nem tettük volna magunkévá, vagy ezt az ötletet nem támogattuk volna. Mi támogatjuk azt, amit a Jobbik korábban képviselt – javítson ki, Gaudi képviselő úr, ha a vitát rosszul idézem –, hogy igenis, lehet egy nemzetbiztonsági kontrollt alkalmazni bizonyos közösségi tevékenységek végzése körében, és vannak olyan jelenségek a világban, olyan országok, ahol például a szcientológia nemzetbiztonsági kockázatot jelent. Nem gondolom azt, hogy ennek a problémának az áttekintése gondot kellene ma okozzon Magyarországon. De miután a Jobbik nemzetbiztonságért aggódó javaslatát mérlegeltük, a kockázatokat mérlegeltük, képviselő úr, nem értem azt a föltételezést... (*Dr. Gaudi-Nagy Tamás: Nem is kifogásoltuk ezt! Ezt nem vitatjuk!* – *Dr. Staudt Gábor: Ezzel nincs gond.* – *Dr. Bárándy Gergely: Ezt nem a Jobbik kérdezte!*) Egy pillanat! Önök arra próbáltak rákérdezni, csak nem nyíltan, mert ehhez még a politikai bátorság hiányzik (*Moraj.*), hogy vajon a Hit Gyülekezete milyen befolyást tudott gyakorolni a Fideszre. Ezt akarták kérdezni, csak nem merték megkérdezni. (*Dr. Gaudi-Nagy Tamás: De, nyíltan kérdeztük meg!*) Ha nem lenne kellő elővigyázatosság bennünk egyházi ügyekben, világnézeti ügyekben, akkor azt gondolom, az önök javaslatát nem fogadtuk volna be, ami a nemzetbiztonsági kontrollra vonatkozik. Tehát a nemzetbiztonsági kontrollal kapcsolatos, önök által megfogalmazott és általunk befogadott javaslat megcáfolja, hogy a Hit Gyülekezete bármilyen befolyás alá helyezte volna a Fideszt.

Viszont nem cáfolja meg azt, hogy akár tetszik, akár nem – és hogy ez hogyan alakult ki, ezen lehetne vitatkozni –, bizonyos egyházak és bizonyos közösségek milyen harcot folytattak bolyongó lelkekért Magyarországon az elmúlt huszonegynéhány évben; ebben sok mindenben közös nevezőre tudnánk jutni. De ez egy társadalmi probléma, egy társadalmi

valóság, hogy sajnos – nekem nem tetsző módon egyébként, teszem hozzá – a történelmi egyházak bizonyos értelemben versenyhátrányba kerültek, amikor a lelkekért kellett harcolni az elmúlt húsz-harminc esztendőben. De ez egy olyan társadalmi probléma, amit, azt gondolom, nem ennek a törvénynek a kapcsán érdemes megvitatnunk.

Köszönöm szépen. Elnézést, ha hosszú voltam, elnök úr, de remélem, hogy nem hiába.

ELNÖK: Hosszú volt, frakcióvezető úr, és szeretném lezárni most már lassan ezt a mai bizottsági ülést. Aki még jelentkezett, az szót kap, továbbá az előterjesztő fog majd még szót kapni. Több jelentkezést nem tudok elfogadni.

Rubovszky György következik.

DR. RUBOVSZKY GYÖRGY (KDNP): Köszönöm szépen. Nagyon örülök, hogy itt van még a frakcióvezető úr, mert az a példa, amit ő fölvetett, az pont az én álláspontomat igazolja. Azt mondta, hogy az a helyzet, hogy az egyház a bejegyzését kérte, majd saját maga kéri a törlését, és ezért van szükség a 22. pontra. Nem; ezért a 23. pontra van szükség, amit én változatlanul fenn is tartok. És változatlanul fenntartom azt, hogy a 22. és a 24. pont számunkra elfogadhatatlan ebben a törvényjavaslatban, mert az, hogy a nyilvántartás törlésével egy egyházat megszüntessünk, fogalmilag kizárt. Azt lehet, hogy a magyarországi nyilvántartást megszüntetjük, de ez így, ezzel a fogalmazással nem jó. Tehát az a példa, amelyet a frakcióvezető úr felhozott, az a 23. pont szerint jó. Én változatlanul fenntartom azt az indítványomat, hogy a módosító indítvány 22. és 24. pontját hagyjuk el, és a 25. pontból a „megszűnését és” szövegrész kerüljön törlésre.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Szavazni fogunk erről, mint ahogy már megjegyeztük. Turi-Kovács képviselő úrnak... *(Dr. Turi-Kovács Béla: Nem kérek az indítványaimról szavazást.)* Nem kér, tehát visszavonta, ez a szavazás szempontjából fontos. Köszönöm szépen.

Bárándy Gergely és Schiffer képviselő urak jelentkeztek még. Bárándy Gergely!

DR. BÁRÁNDY GERGELY (MSZP): Köszönöm a szót, elnök úr. Először is csodálkozásomnak kell hogy hangot adjak, hiszen Lázár János frakcióvezető úr még az első felszólalásában – talán a másodikban? mindenesetre – azt mondta, hogy számára elfogadhatatlan az az eredeti javaslat, amit beterjesztettek, mi biztosan ezt támogatjuk, és ezért nem kívánjuk ezt a módosító javaslatot megszavazni *(Dr. Lázár János távozik az ülésről.)*, támogathatatlan az az 50 fős lista, mert igazságtalan, s a többi. Gyakorlatilag egy ócska, antidemokratikus, vállalhatatlan javaslatnak nevezte. Szeretném emlékeztetni frakcióvezető urat arra, hogy ez a Fidesz javaslata. Tehát én elhiszem azt... *(Közbeszólások.)* – inentől kezdve már nem tetszik nekik, de korábban az ő javaslatuk volt. Az, hogy utána véleményt változtatnak, ez egy más kérdés, de én úgy gondolom, hogy bármilyen jó retorikai képessége is van frakcióvezető úrnak, azzal kapcsolatban valószínűleg nem fog eredménnyel járni, hogy az eredeti javaslatot az ellenzék pártjaira nyomja rá. Ez ugyanis a valóságnak nem felel meg.

Másrészt nagyon világosan kirajzolódik ebből a javaslatból a Fidesz–KDNP-nek az a törekvése – és ez nemcsak az alkotmányozás során, a sarkalatos törvények tárgyalása során, sőt az alkotmányozást megelőző időszakban is egészen nyilvánvaló volt; gondoljanak itt például ilyen Nemzeti hitvallásra és hasonló irományokra –, hogy egyfajta világképet kíván egyeduralmukodóvá tenni Magyarországon. Ez a világkép pedig a keresztény-konzervatív világkép. Ez az egy figyelhető meg ebben a javaslatban is. Nézzék meg, tisztelt képviselőtársaim, hogy az öt világvallásból mely vallások válhatnak egyházzá! Csak és kizárólag a zsidó–keresztény egyházak. Egyetlen más felekezet sem.

Éppen ezért, mivel ezzel a folyamattal mélységesen nem értek egyet, nem értek egyet úgy egyébként, én ezt többször nyilvánosan is mondtam és most is vallom, hogy én hívő katolikus ember vagyok, ennek ellenére azt mondom, hogy az alkotmány, az alaptörvény és a sarkalatos törvények ilyeneket nem tartalmazhatnak. Éppen ezért teszek javaslatot, és erről kérek szavazást – sajnálom, hogy Turi-Kovács Béla visszavonta a javaslatát, én fönntartom azt, amit ő mondott, hiszen mi eddig is, frakcióvezető úr kijelentésével ellentétben, az absztrakt feltételrendszert támogattuk, és semmiféle listát nem támogattunk –, hogy hagyjuk el ebből a törvényjavaslatból a lista minden formáját. Mivel ez bizottsági módosító javaslat, legalábbis formálisan, ezért azt gondolom, hogy ennek a javaslatnak a megtételére van lehetőség. Erről tehát kérnék egy szavazást majd.

Amennyiben ezzel nem ért egyet a tisztelt bizottság, akkor viszont, tekintettel arra, hogy indokoltnak mutatkozik az, hogy Magyarországon ne csupán a zsidó–keresztény felekezetek lehessenek egyházak, indítványt teszek arra, és kérem, módosító javaslat formájában erről szavazzunk, hogy kerüljön bele még ebbe a listába az az öt buddhista vallási közösség, amelyik a 11. oldalon felsorolásra került; kerüljön bele a két iszlám közösség, a Magyar Iszlám Közösség, illetve a Magyarországi Muszlimok Egyháza; és kerüljön bele a Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közössége. Ezek, mondjuk úgy, taláalomra választott egyházak lennének, de ez legalább azt az elvi hozzáállást tükrözné, amely szerint mi valóban elismerjük a vallásszabadságot, elismerjük az öt világvallást, és nem csupán egy keresztény-konzervatív ország kialakítására törekszünk.

Úgyhogy én kérem tisztelettel az elnök urat, hogy ezekről a javaslatokról szavaztatni szíveskedjék. Köszönöm.

ELNÖK: Meglesz, képviselő úr, meglesz. Még egy hozzászólás van, mielőtt Lukács Tamás előterjesztőként felszólal: Schiffer úr!

DR. SCHIFFER ANDRÁS (LMP): Köszönöm szépen, elnök úr. Először is én két döntést szeretnék azért kérni. Az egyik az, hogy szerintem most itt abban a helyzetben vagyunk, hogy döntenünk kell a javaslatnak a házszabályszerűségéről is, mielőtt a bizottság a nevére veszi. Ez az egyik.

A másik, hogy lehet, hogy elkerülte elnök úrnak a figyelmét, de nekem volt két módosító javaslatom, én ezt most szövegszerűen is el tudom mondani. Az egyik az, amikor arról van szó a 6. pontban, hogy az Országgyűlés dönt az elismerésről, akkor én azt javaslom, mondja ki, a szöveg egy mondattal egészüljön ki, hogy az Országgyűlésnek az erről szóló határozata az Alkotmánybíróságról szóló törvény alapján az Alkotmánybíróság által felülvizsgálható.

A másik. Sajnálom, hogy Lázár frakcióvezető úr távozott, mert vitám van vele, ugyanis ő azt állítja – a szocialista képviselőknek válaszolva –, hogy a miniszteri előterjesztésre vagy elő nem terjesztésre a Ket. vonatkozik. Ez a törvényjavaslatból nem következik. Nem dönthető el, hogy ez a miniszternek egy hatósági aktusa vagy egy jogalkotói döntése. Amikor törvényjavaslatot terjesztenek be miniszterek – mondjuk, ez nem túl gyakori –, azok sem olyan döntések, amelyek a Ket. alapján felülvizsgálhatók, mert arra a jogalkotási törvény vonatkozik. Úgyhogy én azt javasolnám, hogy akkor, amikor itt a törvényjavaslat azt tartalmazza, hogy a miniszter terjeszt az Országgyűlés elé, a 13. pontban a 16. § egészüljön ki azzal, hogy a miniszternek a kérelem előterjesztéséről szóló döntése az 1952. évi III. törvény XX. fejezete alapján felülvizsgálható. *(Folyamatos zaj, közbeszólások.)*

Egyébként pedig csak annyit szeretnék jelezni Lázár képviselőtársam hozzászólásával kapcsolatban, hogy akkor, amikor ő arról vitatkozik Gaudi-Nagy Tamással, hogy ne kérdőjelezzék meg a Jobbik képviselői, hogy egy-egy egyház jó ügyet szolgál-e vagy sem, pontosan ez a vita támasztja alá azt, hogy nem helyes, ha egy politikai testület, egy

Országgyűlés dönt egyházak elismeréséről. Mert lehet, hogy most Lázár János vagy a Fidesz–KDNP-többség most és ebben a pillanatban nem kívánja megkérdőjelezni azt, hogy egy-egy vallási közösség jó ügyet szolgál, de a dolognak az a természete, hogy addig, amíg egy politikai szerv hoz egy döntést, bizony lesznek olyan képviselők, adott esetben akár többségben is lehetnek olyan képviselők, akik megkérdőjelezik azt, hogy egyik vagy másik vallási közösség jó ügyet szolgál-e. Ez egyszerűen azért törvényszerű, mert ez egy politikai döntéshozó szerv.

ELNÖK: Akkor most megkérem Lukács Tamás képviselő urat, bizottsági elnök urat és előterjesztőt, hogy reflektáljon – ha lehet, ne túl hosszan – az elhangzottakra.

Dr. Lukács Tamás válaszai

DR. LUKÁCS TAMÁS (KDNP): Igyekszem, elnök úr, igyekszem.

Valamikor az egyik képviselő úgy sóhajtott fel a teremben, hogy mit érnek az érvek, ahol a tények sem számítanak. Nagyon szívesen hallottam volna a vitában, ha valaki válaszol arra a kérdésre – és ez válaszom Schiffer Andrásnak –, és köszönöm azokat az érveléseket, akik amellet érveltek, hogy valóságos koherenciazavar van. Fölvetettem konkrétan, tényszerűen, a Hárszabály 107. §-a előírja, hogy koherenciazavar van, ha a törvényben önmagában vagy más törvénnyel vagy az alaptörvénnyel ellentétes dolog jelenik meg. Miután a törvény – szeretném ismét felsorolni – tényszerűen állapítja meg, hogy az egyházak azonos jogokkal rendelkeznek és azonos kötelezettségek terhelik őket, ezzel szemben vannak egyházak, amelyeket a parlament jegyez be, más egyházakat a bíróság jegyez be, ha ezt az ellentmondást méltóztattak volna olyan módosító indítvánnyal feloldani, amely ezt feloldhatóvá tette volna, akkor a koherenciazavar nem áll elő. Ez a parlament közös felelőssége. Ezzel most egységesen minden egyházat a parlament jegyez be, tehát ez a különbségtétel így megszűnik.

Zárójelben jegyzem meg a lista, nem lista kérdésére, hogy érdekes módon, ha valaki a hatályos jogot figyelembe veszi, a '90. évi IV. törvény alapján is lista alapján jegyezték be az egyházakat. Elég furcsa lenne, ha mondjuk, olyan egyházat bírósági bejegyzéssel tennénk jogi személlyé, amelyik hamarabb létezett, mint a magyar állam. Ezért a '90. évi IV. törvény is már listán biztosította az egyházaknak a bejegyzését.

Úgyhogy én azt hiszem, ha tényszerűen válaszoltak volna erre az ellentmondásra, akkor nem volna kérdés az, hogy ebben jelen pillanatban koherenciazavar fennáll.

Staudt Gábor képviselő úrnak mondanám, hogy a Vatikán mint állam köt szerződést más államokkal, azonban a vatikáni zsinatnak van a vallásszabadságról egy dekrétuma, ezt ajánlom figyelmébe. Az ilyen konkrét elismeréseket, én nem tudom, honnan gondolja vagy szedi. Mondjuk, ha egy assisi béketalálkozóra meghívják negyvenkét egyházat, az nem elismerést jelent, hanem azt a negyvenkettőt hívták meg.

Schiffer András képviselő úrnak szeretném mondani, már régen volt, megbocsásson, de amikor még tanultam a normatívákról az egyedi aktus és a normatív aktus közötti különbséget, azt gondolom, a miniszternek ez a döntése mindenképpen az egyedi aktusok körébe sorolható, melynek következtében a háttérjogszabály megnyílik. *(Dr. Bárándy Gergely: Hol van ez leírva?)*

Gaudi-Nagy Tamás képviselő úr a társadalmi egyeztetést hiányolta. A társadalmi egyeztetés, ahogy Lázár János képviselőtársam is említette, több mint hat hónapig tartott. Zárójelben jegyzem meg – és visszatérek Bárándy Gergely megjegyzésére –, elég furcsa, hogy azt feltételezi, hogy tulajdonképpen kormány által kidolgozott törvényjavaslatot képviselőkkel nyújtatnak be, ugyanakkor a kormány nem támogatta az előző alkotmányügyi bizottsági ülésen a javaslatot. Ezt az ellentmondást majd magában oldja föl, mert ha a kormány készíti a törvényjavaslatot, akkor nyilván a bizottsági ülésen támogatná is.

Turi-Kovács Bélának, azt hiszem, válaszoltam. A '90. évi IV. törvényben is volt lista.

Harangozó Tamásnak: gondolom, az MSZP-n belül majd eldöntik, hogy melyik álláspontot képviselik, hogy van-e koherenciazavar, nincs koherenciazavar. Bárándy Gergellyel megbeszélük, és akkor gondolom, az MSZP-n belül nyugodtan lezárhatják ezt a vitát.

Ami pedig azt illeti, hogy mindig azzal vádolnak minket, hogy mi állandóan rögtönözünk, de úgy látszik, ez egy ragályos betegséggé vált, mert amit itt most csak összeírkáltam: Alkotmánybíróság általi felülvizsgálat, miniszteri aktus, Bárándy Gergelynél itt a világkép. Tehát a mai bizottsági ülésen is mást nem tapasztaltam, mint hogy a rögtönzés egy ragályos betegség lehet.

Zárójelben még egy dolgot: én Rubovszky György módosító indítványát minden tekintetben támogatom.

A módosításokkal pedig elfogadhatónak találom a javaslatot. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Tisztelt Bizottság! Rátérünk a határozathozatalokra. Először a zárószavazás előtti módosító indítványhoz érkezett módosító indítványokról fogunk szavazni. *(Dr. Lukács Tamás távozik az ülésről.)*

Szavazások

Elsőként arról fogunk dönteni – figyelemmel arra, amit Lukács Tamás kétszer is elmondott –, hogy házsabályszerűnek tartja-e a bizottság ennek az indítványnak a benyújtását. Aki annak tartja, azoknak a szavazatát fogjuk számolni. *(Szavazás.)* 18-an annak tartják. Kérik, hogy az ellenszavazatokat is vegyük számba? *(Közbeszólások.)* Nem kérik, köszönöm szépen. *(Jelzésre:)* Illetve Schiffer úr kérte, akkor parancsoljon! Ki az, aki nem tartja házsabályszerűnek? *(Szavazás.)* 18 ellenében 7-en nem tartották házsabályszerűnek. Akkor ezt be fogjuk nyújtani.

Másodszor szavaznunk kell, szintén Schiffer képviselő úr gondolatmenetét követve, hogy a 6. pontba az országgyűlési határozattal kapcsolatban illesszünk be egy pluszmondatot, mely szerint a döntés, az Országgyűlés határozata az Alkotmánybíróság által felülbíráható. Ragaszkodik hozzá a képviselő úr. Tehát kívánja-e a bizottság ennek a mondatnak a beszerkesztését? Kérdezem, ki az, aki kívánja. *(Szavazás.)* 7 igen. Ki az, aki nem ért ezzel egyet? *(Szavazás.)* 18 nem. Ezt nem fogadta el a bizottság.

Következik ugyancsak Schiffer András javaslata... *(Jelzésre:)* Szavazás van, most nem fogjuk megszakítani. *(Közbeszólásra:)* Az előterjesztő elmondta a mondanivalóját.

A harmadik szavazás a 13. pontra vonatkozik: a miniszteri kérelem előterjesztésről szóló döntése a Ket. alapján felülvizsgálható; ezt szeretné elhagyni, ha jól értettem... *(Többek: Beletenni.)*, ezt szeretné beletenni – értelmezés kérdése. Tehát ki az, aki a Schiffer úr által javasolt módon ennek a javaslatnak a szövegébe ezt beillesztené? Aki igennel szavaz, azt vesszük számba. *(Szavazás.)* 7 igen. Aki nem ért ezzel egyet, fölöslegesnek tartja? *(Szavazás.)* 17 nem. *(Dr. Turi-Kovács Béla jelzésére:)* Tartózkodás is volt, egy. Tehát a bizottság nem értett vele egyet.

Áttérünk Rubovszky képviselő úr javaslataira.

Rubovszky képviselő úr a 22. és a 24. pontot elhagyná, a 25. pontból pedig a „megszüntetésre és” szövegrészt kivenné. Jól értettük? *(Dr. Rubovszky György: Igen.)* Akkor tehát ezt a javaslatot teszem fel egyben szavazásra az elhagyásra és egy részleges elhagyásra vonatkozóan. Ki ért ezzel egyet? *(Szavazás.)* 10 igen. Ki tartózkodott? *(Szavazás.)* 14 tartózkodás mellett a bizottság nem fogadta el.

Bárándy Gergely képviselő úr... Igen?

DR. BÁRÁNDY GERGELY (MSZP): Elnézést, ügyrendileg mondanám, hogy először Harangozó képviselő úr javaslatáról szavazzunk, mert ha azt elfogadja a bizottság, akkor az kizárja az enyémet.

ELNÖK: Harangozó képviselő úr javaslatát máris megkeressük. Lenne szíves megismételni?

DR. HARANGOZÓ TAMÁS (MSZP): Két javaslatom volt. Azért kértem volna szót az elején, hogy egyáltalán ne döntsünk most erről, a vitában kialakult helyzetre tekintettel.

A másik pedig az, hogy a Házbizottsághoz forduljunk abban az ügyben, hogy ma erről ne legyen végszavazás, és szeptemberben folytassuk ezt a vitát. Ez volt a két javaslatom.

ELNÖK: Értem. Bocsánatot kérek, hogy ezt elhagytam. Tehát akkor erről fogunk szavazni. A bizottság hoz-e olyan döntést, amelynek értelmében a Házbizottság összehívását kéri annak érdekében, hogy ma ne szülessen ennek a törvénynek az elfogadásával kapcsolatosan döntés? Ki az, aki ezzel egyetért? *(Szavazás.)* 5 igen. Ki az, aki nem ért egyet ezzel? *(Szavazás.)* 16 nem. Ki tartózkodott? *(Szavazás.)* 4 tartózkodás. A bizottság tehát nem hozott ilyen döntést.

Bárándy képviselő úr indítványairól szavazunk.

Az első az, hogy ne legyen lista, tehát maradjon el úgy, ahogy van a lista. Ki az, aki ezzel egyetért? *(Szavazás.)* 5 igen. Ki az, aki nem ért egyet? *(Szavazás.)* 18 nem. Ki tartózkodott? *(Szavazás.)* 3 tartózkodás. Ezt sem fogadta el a bizottság.

Bárándy képviselő úr másik javaslata – amennyiben az előzőt leszavazzuk, ami megtörtént –, hogy a lista egészüljön ki a felsoroltakkal, a világvallásokkal, megpróbálom megismételni: a buddhista – most nem tudom, melyik buddhista, a tibeti buddhista... *(Közbeszólások.)* Jó, de mondott három vagy négy buddhistát, százmilliók követik a háromféle buddhizmust, zen-buddhizmus... Tehát a buddhista, a két muszlim és a Krisna-tudatúak, ezeket sorolta fel, de szerintem inkább csak példálózóan. Ki az, aki egyetért azzal, hogy ezekkel a világvallásokkal is egészüljön ki a lista? *(Szavazás.)* 4-en értenek egyet. Ki az, aki ellenzi? *(Szavazás.)* 17-en ellenzik. Ki tartózkodott? *(Szavazás.)* 5-en tartózkodtak. Ezt sem fogadta el a bizottság.

Tisztelt Bizottság! Ezek merültek föl. Igyekeztem mindegyikről szavaztatni. *(Dr. Gaudi-Nagy Tamás: Bocsánat, elnök úr, egy tételes javaslat még volna!)* Melyik lenne az?

DR. GAUDI-NAGY TAMÁS (Jobbik): Ahogy felszólalásomban is utaltam rá, mi a Hit Gyülekezetének a váratlan és megindokolatlan bekerülését kifogásoljuk a listában, ezért konkrétan a Hit Gyülekezetének a listából kihagyására irányult a javaslatunk.

ELNÖK: Jó. Gaudi képviselő úr javaslata szerint a tizennégyes felsorolásból maradjon el a Hit Gyülekezete. Ki az, aki ezzel egyetért? *(Szavazás.)* 2 igen. Ki az, aki nem ért vele egyet? *(Szavazás. – Látható többség.)* Ki az, aki tartózkodott? *(Szavazás.)* 2-en tartózkodtak. Köszönöm szépen, ezt is elvetette a bizottság.

Tisztelt Bizottság! Kimerítettük a módosítás módosításáról szóló lehetőségeket.

Most szavazunk a bizottsági módosítás benyújtásáról, tehát hogy ezt még ma megtárgyaljuk. Ki az, aki egyetért azzal, hogy nyújtsuk be a zárószavazás előtti bizottsági módosító indítványt? *(Szavazás.)* 17 igen. Ki az, aki ellenzi? *(Szavazás.)* 7 nem. Aki tartózkodott? *(Szavazás.)* 1 tartózkodás. Köszönöm szépen, a bizottság úgy döntött, hogy benyújtja ezt az indítványt.

Ebben az esetben szavaznunk kell a javaslat 32. pontja szerint a kétharmados részekről; a 32. pont felsorolja ezeket, kérem, egy pillanatra nézzék meg. Kérdezem tehát,

hogy a javaslat 32. pontja értelmében az ott felsoroltak szerint ki ért egyet azzal, hogy ezek a kétharmados részek. *(Szavazás.)* 20 igen. Ki tartózkodott? *(Szavazás.)* 1 tartózkodás. Aki nemmel szavaz? *(Szavazás.)* 1 nem. Köszönöm szépen, a bizottság tehát egyetértett a felsorolással.

Tisztelt Bizottság! Előreláthatólag ezzel az üggyel végeztünk.

Tisztelt Bizottság! Nem tervezünk, legalábbis én nem tudok arról, hogy a nyár folyamán ülés terveznénk, úgyhogy én szeretnék itt most elköszönni önöktől. Ez volt az utolsó parlamenti bizottsági tevékenységem. Nyilván tudják, hogy nemsokára, még a mai napon vagy legkésőbb holnap hajnalban új elnököt fogunk választani. Nagyon sok sikert kívánok neki.

Önöknek köszönöm a bizalmat. Ha bárkivel szemben bármilyen udvariatlanságot követtem volna el, akkor ezúton kérek elnézést.

Jó munkát kívánok önöknek! *(Taps. – Dr. Gaudi-Nagy Tamás: Viszontkívánjuk!)*

(Az ülés befejezésének időpontja: 20 óra 44 perc)

Dr. Balsai István
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Prin Andrea